

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 138

О МАЛИМ И ВЕЛИКИМ СТВАРИМА

**Најлепша остварења са XI конкурса
за најкраћу кратку причу**

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2012

ПРЕДГОВОР

Међу више од хиљаду и петсто прича пристиглих на XI конкурс за најкраћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа „Алма” у сарадњи са „Беографитима”, Дејана Јовановић, Дарко Коцјан, Драгана Лазић, Алма Оташевић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље приче. Приче послате електронском поштом или потписане приче нису биле у конкуренцији за награде, али су, уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене у овај зборник.

- I награда: Данијела Божичковић-Радуловић: „О малим и великим стварима“
II награда: Стефан Теодор: „Носач“
III награда: Милица Мима Дмитривић: „Изазов“

МОЛБА

Ја од свог живота никада нисам тражио много, не безобразно много. Желео сам само да будем срећан, не да се патим са њим; да се има за хлеба насушног и да имам нешто породице уза се. Није лепо умирати сам. Једном сам тако био на самрти. Сам на самрти. Нисам имао на кога да помислим, кога да оставим иза себе. Само ја и смрт. И та ме бештија и даље остави да бити-шем, поред све моје жеље да се отиснем. Тада сам схватио да је моја воља ништавна. Ни смрт ме неће када ја хоћу; град врви од силних умрлица, а моје – нигде. Моје пролеће је почело лепо, али се све након њега претворило у кошмар из којег је немогуће побећи. Ја сам заиста сам!

Док сам почињао да полако разумевам овај вештачки свет, чије су устројство људи осмислили зарад личних циљева, и како у њему живот функционише, све ми је тако одмакло да годинама каскам, и нисам му могао никако докаскати и равноправно се носити са осталим људима. Немам ни пријатеља, они су одлепршали својим путевима слободе.

Остајем овде, и даље сам. Мисли су моје заточене, моје су жеље пресахле, а моја воља је одавно капитулирала. Уморан од живљења, чекам косача да ме ухоризонтали, а земљу да ме са осталима попласти.

ИСЕЧАК

Слон је синоћ на рулету потрошио цело очинство. Сада га гризе савест. Слона гризе савест. Лисица је пре неки дан у седам ујутру била виђена у центру. Касније тог дана преварила је мужа, мајмуна. Свиња је појела својих четрнаесторо прасади. Пукла је од измешаног осећања туге и мучнине. Лав је само седео скрштених руку и био краљ. Боловао је од шизофреније, али то нико није знао, јер је његова друга личност био краљ. Гавран је ухваћен на сахрани, са другим лешинарима је пио крв антилопи. Паун је силован. Медвед нагло устаде и запали свећу у пећини. Иако још није свануло, изашао је напоље. Очекује да наплати пожар од осигурања. Вук је наставио да пише мемоаре. Подвукао је, „Има нешто перверзно што ме тера да на крају сваке приче умрем.”

НЕВИНОСТ

Стваралац писане речи је био у проблему када је прочитао конкурс за награду најбоље необјављене приче. Једва је смогао материјалну снагу да огласи своје постојање објављивањем књиге прича, а сада нису за конкурс јер су објављене. Причу ни у глави ни у перу није имао, а конкурс је при крају. Његова прича није невина, неће јој бити први пут да је неко прочита, јер ју је можда читао у књизи, а можда и није, а ако је у међувремену објави лист, јер је на чекању, а ... Али прича је необична, помисли у себи и за себе стваралац, енергично затвори коверат и посла причу на конкурс, можда некоме запне за душу, ако је има, иако није невина.

БОЖАНСКИ ИСПРДАК

Гозба је била врхунска, мада без присуства рођака – побочних богова ниже категорије. Није имао приговора. На непцима је још увијек осјећао драшкајуће укусе ђаконија које Му је сервирала. Све је залио бројним крчазима нектара с обронака личних винограда. И богови, након авантура са својим поданицама, понекад пожелеле у самоћи дома прићи властитој жени. Чинило Му се чак изузетно узбудљивим, осјећајући Њену жудњу за својим владарским жезлом које су богиње нижег ранга издашно користиле. А љубав, знао је, иде кроз желудац. Но, управо као да је почео осјећати његове приговоре. Надутост, праћена грчевима, бивала је све јача указујући Му да је ипак претјерао. Напетост је тражила излаз. Једним оком запазивши Њено одсуство, брзо се одлучио. Био је то заиста божански, Велики прасак – Big Bang. Козмозологи и данас проучавају поријекло ове флукутације у ткиву простор-времена.

ОН

Нестао је једног јутра око пет сати. Унапред је испланирао да се неће враћати, па је, као случајно заборавио свежањ пара за мој бег у други град. Сматрао је да је бесмислено писати о кратковидим људима из наше провинције, који све знају једни о другима, а у пролазу се само загледају и ћуте. Развезала сам језик. Обула сам своје најоштрије штикле, како бих њима пререзала прошлост некадашњег неба. Загрлио ме је Београд са својим сивилом, шкрипом аутомобила и сударом двеју река. Ту збрку звукова надјача тишина ноћи, онај тренутак пред сан, кад он крене да ме бомбардује реченицама. Буди ме склоповима, дугачким попут стонога. Натера их да ме грицкају испод ћебета, све док не устанем и не почнем да их осликавам по папиру. Немам више девет година, знам да није на службеном путу. Мој отац је у мени, наставља да ме буди, да ме тера да пишем и да ме малтретира својим дугим реченицама.

РЕДОСЛЕД

Радостан дан.
Састављен од низа дешавања.
Разоткривен од догађаја који се догоде.
Усреће те или не... али се заврши дан.
Потом следи неки немиран и досадан сан.
Страх је део пута до свитања неког новог радосног дана.

ПРВОБИТНО СТАЊЕ

У чинији брескве.
На столу расута шминка.
Телефон звони.
Брескве нестају.
Једем од нервозе.
Брзим покретима сакупљам шминку, празну чинију враћам у шкрињу.
Празнина прекрива мене и сто.

ПОЗОРИШТЕ

Из неке јеке полако је надирало позориште апсурда на улице града који ће настати за сто година. Ипак тај град постоји у имагинацији времена које чува сваку јеку свега и свачега и то у човеку у себи.

Позориште апсурда поче да се досађује што га од трга за његову представу дели читавих сто година. Онда онај чист апсурд изрази своје мишљење да ће управо та представа позоришта апсурда за којом оно чезне трајати управо тих наведених сто година.

И оде чист апсурд у јеку година које су надирале. Једино му није било јасно како је већ срушен град који ће бити саграђен тек за сто година.

КОСМОПОЛИТА

У Африци, Лав Људождер напада село. Људи уне-
зверено трче према реци... право у чељуст крокодила.

У Јужноафричкој Републици Павијани отимају де-
цу из колевки. Убијају их угризом за главу, откидајући
јаким чељустима део лобање.

У Боцвани Нилски коњи једу туристе и заљубље-
нике у неистражену природу.

У Танзанији, годишње, више од две стотине људи
настрада од дивљих животиња. Поједу све. И очи. Оста-
ју само лобање по којима препознају жртву.

Овде живе људи који не знају колико су срећни
што живе у земљи Србији.

Често незадовољни, депресивни и малодушни иду
улицама као обезглављени.

Док дивље звери вребају из утробе.

О МАЛИМ И ВЕЛИКИМ СТВАРИМА

Мали људи хоће да уђу на велика врата, а сви ве-
лики улазе на мала.

Овај свет, препун је малих и великих врата.

Необично је то.

Често врата шкрипе.

Или су превелика или премала.

СВАКО СА СВОЈЕ СТРАНЕ ВРАТА

Она – лепа и млада. Он – леп и млад. Она – удата.
Он – ожењен.

Чекају да се врати њен муж. И пију кафу.

Он је гледа испод ока. Она, као да зна, зарумењује се.

Она га гледа испод ока. Он, као да зна, све чешће гледа на сат.

Нема га још – каже и устане. Нема, она потврђује и прати га. Он се саплиће док отвара врата, она их брзо закључава за њим. Обоје дубоко удишу, свако са своје стране врата.

Тридесет година касније: она – симпатична за своје позне године, он – згодан за своје. Она – разведена. Он – разведен.

Чекају децу: она – своју кћерку, он – своје синове. Да им саопште да су се најзад нашли.

Он све чешће гледа на сат. Она у његове уздрхтале руке.

Он их завлачи у џепове и кришом баца поглед на њене узнемирене груди.

Она се зарумењује и окреће му леђа да баци поглед кроз прозор.

Обоје се саплићу испред врата. Дубоко удишу ваздух с ове стране.

Њихова деца, суспрегнутог даха, чекају с друге.

СТРЕПЊА

Увек је све своје носила са собом. Рђав народ, коме да верује? Дете би из мајке украли, камо ли њену сиротињу. Када пође у Варошицу, спакује пешкире, ћебад, ћилиме, крпе и један лепи шарени јорган што су јој донели из Црвеног крста. Све то подели у два завежљаја и окачи на обрамицу. Овце и козе закључа у кућу и остави пса Белог, да их чува.

Док јој је мајка била жива, било је лакше, носиле су терет наизменично. Када је умрла, наставила је сама да брине о свом иметку. С годинама је онемоћала а иметак се увећао. Одустала је од обрамице и завежљаје је носила један по један, од кривине до кривине, да има у оку онај први док се врати по други. Пут би јој се одужио, тако да се кући враћала уморна и исцрпљена.

Када се прошле зиме смрзла у сметовима, међ њеним стварима није било оног лепог шареног јоргана што је добила из Црвеног крста.

ЕПИФАНИЈА

Ноћас уснут нисам могла. Сањала сам будна.

Отац, мајка, браћа, читаво сусједство, село, град и цијела земља, сви помрли. Остала сам сама. Можда и нису помрли, али нису се мицали, данима, тједнима, мјесецима.

Босонога по читаве дане ливадама, ходала сам. Гола и без срама у језерцу, пливала сам. Жуту косу на подневном сунцу, чешљала сам. Вијенце од шареног пољског цвијећа, исплела сам. Гласно и грлено свако јутро, пјевала сам. Свако мало, преко гаја до долине, трчала сам. Вечер сваку, звијезде, бројала сам. Снове у сновима, сањала сам. Дани су ми ко секунде пролазили. На крају не знам којег већ, бројала их више нисам, пробуди се прво мајка.

– Ниси се још удала, каже.

Пробуди се онда отац.

– Је л' готово јело, пита.

Браћа се пробудише, шесторица њих.

– Гдје су нама шестоструко капе, гаће, кошуље и ћила, вичу, сестро, гдје су?

Мачке стале мијаукати, из штале ме живад зове, кокодачу, мучу, њачу, храну траже.

Летим, оправа ми тешка. Црна коса под марамом, руке сламом изгребане, а на зглобу, гле ти чуда, мали вјенчић тратинчица. Од куда се он створио, мислим.

Па га брзо у пећ бацам док за браћу кашу мијешам.

ВИДЈЕЛИЦА

Живим сама. Од малена никог немам. Мајка ме дала чим ме породила. Часним сестрама. Оца не знам, причам госпођи сребрне косе преко пута мене.

— *Влак ће каснити!*, виче глас кроз рупице на стропу, 45 минута.

Нису часне биле лоше. Није се било гладно, само кад ми груди нарастоше, нисам више могла скривати ту проклетињу на мени, тај мадеж од једне до друге брадавице. Биљег с оног свијета.

Први пут сам га до крви изгребала, сву ноћ, с једанаест својих, кад ујутро пред крај мисе, главна часна паде и више се не диже.

Други пут ме засврбјело с четрнаест својих, све до јутра кад се вртлар за доручком гушит стаде. Помоћи му није било.

Десети ме ноћас спопа, од поноћи спавати ми не да. Чије ли је вријеме дошло?

Јел то можда ова бака поред мене ил' господин воденог погледа ил' госпођа косе ко од сребра или глас се из рупица чути више неће? Тко ће ли га знати? Питам себе док сврбеж престаје и мирном се дријемежу предајем.

А можда је овог пута сврбеж од времена, влаге ил' пелуди, од живаца или стреса, лажем себи?

До вечери, дванаест сати иза, сазнат ће се. Једно од њих, бит ће.

Добро знадем, до вечери, све ће се сазнати.

ПОЗИВ

Посматрам човека на улици. Мирно лежи. Испод белог платна вири једно босо стопало. Ципела се налази пет метара даље. Неотшнирана. Аутомобил који га је изуо побегао је са лица места. Човек испод платна био је судски вештак. Бавио се вештачењем саобраћајних несрећа. Крв из његове главе слива се низ улицу у танким неправилним потоцима. Траг се брзо суши јер је асфалт врео. Једно питање ми не излази из главе. Чиме ја желим да се бавим у животу?

ГРЕТА

Лежала је на поду оскудно обучена. Средњим прстом десне руке дирала је неравну украсну контуру старог ормара. Изнад ње је био упаљен телевизор и није било јасно да ли га је гледала. Њежна женска рука до пола је упадала у чупави свијетлосмеђи тепих у који када би упало мање зрно грожђа, тешко да би се пронашло.

Представљала се као Грета и он је никада није питао за име. Само је знао да је млада остала без мајке, а отац који се борио са алкохолизмом ријетко би када бринуо о дјечи. Отиснула се у свијет, тако да је била присиљена да се сналази на овакав начин, проживљавајући при томе свакодневне неугодности.

Догодило јој се да се заљубила у њега, али он, иако јој је признао да је воли, морао се вратити жени која није никада сумњала у њега, елегантног младог политичара, жељног славе.

Прекрио ју је деком, помиловао по глави. Заспала је. Њежно ју је пољубио у чело, не знајући да је попила пуну шаку таблета за спавање.

НЕ ВЈЕРУЈЕМ НИКОМЕ

Не вјерујем никоме! Ни сад, ни онда, а нећу вјеровати ни када остарим. Ни кад ми докажу да нисам у праву. Ни тад никоме нећу вјеровати! Хајде ти, након свега схвати мене. Схвати како сам знао бити поврије-

ђен, крити своју бол. Умријети нисам могао, а много сам, много пута хтио. И Бога молио да ме узме себи!

То нису били дани, то су године од мене правиле очајника! Имао сам осјећај да ниједна особа нема милости, не жели да ме заштити. Једноставно, сви су ме неизмјерно мрзили. Барем сам мислио тако, а тако је и било.

Звијер је звијер, па поштује своју жртву. Звијер и кад лови, према жртви осјећа дужно поштовање. Не односи се према њој као човјек према човјеку.

Али када се не надаш, добијеш снагу, невидљиву и неизрециво потребну. Када пропадаш у бездан, онда си најјачи, јер не видиш ништа око себе. Само једну тачку испред себе и ништа више.

Тако сам преживио, брате! Избјегао велики потоп! Прешао невидљиву танку нит, и наставио живјети, махнито ојачан и сулудо потребан себи. Тврд к'о бетон!

ЖИВОТ ЈЕ ИГРА

Игра нам се у почетку чинила једноставном. Све је било сасвим лако и углавном смо се добро сналазили. Међутим, временом ствари су почеле да се мењају. С времена на време појавила би се некаква чудна упутства која је неко негде нашао, што је полако мењало наш однос према игри. Затим су упутства постајала све сложенија. Више их нисмо разумели. А онда су се, очекивано, појавила различита тумачења упутстава. Њихови тумачи почели су да се понашају као пророци. Неки од нас у њима су и видели пророке. Није нам више било толико занимљиво, али морали смо да наставимо. Назад се није могло. Многи су са сетом помињали ране дане игре, када није било толико компликованих, па чак и контрадикторних правила. Говорили су како игра више нема никакав смисао и не води ничему. Други су их тешили и веровали да ће се временом навићи на сталну промену правила и проникнути у њихов тајни смисао.

Нисам их слушао. Открио сам да правила те игре креирамо сами.

РАТЛУК

Док слушам још једну кумину љубавну заврзламу, крајичком ока видим да конобар, старчић у пурпурној униформи, осим шољице са кафом поред мене спушта и тацну са коцком ратлука. Очи ми се саме склапају и још један флеш-бек почиње. Трчим по калдрми. Пролазим поред апотеке, крзнаре и јувелирнице, пролазим између ужурбане господе, тромих дама и деце лепљивих руку. Плава хаљиница лепрша на вечерњем поветарцу. А онда нагло скренем не погледавши у познати излог препун лицидерских кућица, делимично прекривен црвено белом, карираном завесом. Улећем у дедин загрљај. Не, деда не прави седамнаест различитих врста ратлука као Папа Ђорђе у Кнез Михајловој. Он устаје у зору, пет сати меша кукурузни шкроб, шећер и воду у казану и прави најукуснији ратлук на свету. Осећам његове снажне руке на леђима, глава ми је наслоњена на увек беспрекорно белу кецељу и округли стомак испод ње. Отварај очи.

МОЦАРТ, СТОПАЛА, ЈЕЗИК И ЗВОНО

Пред крај школске године у гимназији, увек сам била у дилеми. Да ли је школа била у парку или парк у њој? Сунце, разни мириси, звукови, сенке, све се мешало са музиком са старог грамофона професора Саје. Сваке године исто, професор је уживао у Бетовену, Баху, Моцарту, а ми смо се фолирали да је то баш супер. У ствари, били су то ретки тренуци када смо могли да радимо шта желимо, без галаме, онако гуркајући се и шапутајући међу собом или замишљено буљећи у зид или кроз отворене прозоре. Лице ми је било окренуто ка прозору, оком сам хватала последњи, видљиви зрак сунца, уплетен у врхове дрвећа. Волела сам да ћутим или да шапућем са собом. Ту негде, између последњег зрака сунца и поцепане завесе, ухватила сам поглед свог друга. Пратећи га, схватих да он посматра моја боса стопала, скривена испод клупе. Несвесно, изула сам се и у ритму музике и сопствених импулса и мисли, покретала сам их. Црвен у лицу, полуотворених усана, разбарушене косе, није скидао поглед. Савијала сам прсте, обухватала и премештала изувену ципелу. Он је лизнуо своју горњу усну. Обула сам се. Погледао ме је, стидљиво али молећиво. Поново сам се изула и једним стопалом прелазила преко другог, милујући се, док су то исто чинили Моцарт и мој друг. Миловали су ме. Један погледом, други недодирљивом, невидљивом магијом, голицајући моје ухо. А онда је... звонило.

СЕНКЕ У ПРАШИНИ

Већ неколико дана лагано жваћем књигу, а вече-
рас ме је сасвим закупила, па је гутам без жвакања. За-
уостављају ме размишљања јунака романа, која се сме-
њују брзо: у сну, на јави, о прошлости, садашњости, ра-
ту, миру. Сећањима се бори против заборавља, а присећа-
јући се оживљава бол, несрећу, срамоту, зло. Обузима
ме познати осећај: нека чудна мучнина, узнемиреност.
„Народни непријатељ, откуп жита, комесари у кожња-
цима, утеривање Бога.” Пратим мисао главног јунака,
идем за њом и стижем у своје ране дане детињства. До-
лазим у најлепше мало место, ушушкано уз Тамиш. У
мени оживљавају слике давног времена.

Ужарено летње поподне. Играмо се на улици. Де-
војчице крпицама, дечаци крпењачама. Општа граја.
Одједном тишина. Чудна група људи на прашњавом пу-
ту. Стари људи, боси, везаних руку на леђима, трупкају
по прабини, трче ознојени, зајапурени. Иза њих људи у
униформама. Сунце пече. Чује се ударање тешких оте-
чених ногу, трупкање... Пролазе. Диже се прашина, која
их убрзо скрива. Виде се само сенке у прабини. У мени
остају немир и страх, до данас.

Е-MAIL ПОРУКА

Елем, ја сам дефинитивно луда. Не верујеш? Ево
види. Синоћ завршавам посао у канцеларији, тек око
шест сати. Журим онда по Сашу у школу, па у продав-
ницу. Код куће брзо нешто поједем, истуширам се, из-

договарам телефонски сутрашње поподневне послове и онда таксијем у клуб, где певам три пута недељно. Враћам се касно, или рано, како хоћеш. Јутрос пржим кромпириће и заборавим их на шпорету. Ватра сукнула. Узмем тигањ, швићнем га на терасу, гасим ватру, стављам ново уље, излазим да обришем терасу. Наааравно, опет заборављам уље, опет се запалило. Понављам „поступак” са бацањем. То ме докусирило. Док ми видају ране у ургентном, ја хистеришем. Мислим да је израз „пукла” преблаг за моју дијагнозу. Ето, хоћу да будем правник, уметник, мама, супруга, пријатељица, домаћица... Али како? Како живети к’о човек, како без журбе, уживајући припремати и јести реш пржене кромпириће? Ето, тако... Пријатељица си ми... Ко ме ово да кажем, коме да се пожалим, ако нећу теби?!

18 ГОДИНА

Родила сам се '94. У децембарско поподне. Била сам мирно дијете. Мало сам плакала. Скоро никако. Мислили су да сам аутистична. Са шест година сам кренула у школу. Преселили смо се. Плакала сам кад је учитељица отишла у пензију. Кренула сам ујутро у школу. Била сам најбоља. Нико ме није волио. Кренула сам и у гимназију. И даље сам била најбоља. И даље ме нико није волио. Пушила сам 'Филип Морис Слимс' у wc-у. Носила сам мартинке. Кренула сам у другу смјену. Нико ме није волио. Офарбала сам се у љубичасто. Требало је бити црвено. Испало је љубичасто. Не црвено. Сад сам матурант. Постаћу научница. Преселићу се у Скандинавију. Зашто ме нико није волио?

РАСТАНАК

Беше то, сад већ давне, 1994. године, када су се ратне заставе лепршале по нашим балканским просторима. Спремамо се на далеки пут – у неизвесност! Остављамо отаџбину, рођаке, пријатеље, посао, недовршене сусрете, започете планове... Скрушени се укрцавамо у аутобус који ће нас одвести до јединог аеродрома са кога, из стране земље, треба да одемо у предалек, непознат свет. Кроз отворене прозоре аутобуса измењујемо последње поруке с нашим најближим, трудећи се да сузе заменимо смешним причама; храбрећи истовремено оне који остају. Међу њима је и један голобради дечак који је најтужнији, још ненавикнут на преваре и лажна представљања, али уједно и најслободнији да покаже своја осећања. Рони сузе. Дозвољено му је да буде искрен у својој тузи. Плаче за тетком која га напушта. Тетка вади марамицу и лажно брише нос, а уствари утапкава у њу сузе... Возач аутобуса, који погледом снима све путнике, али и пратиоце, пали мотор и креће пуним гасом, као да бежи, не би ли спречио путнике да напусте аутобус и остану тамо где су им ожиљени корени.

ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

Њихови сусрети су свакодневни. Догађају се у групи људи који ништа не слуте о вези ово двоје младих људи, али мени нису могли да промакну, јер сам као председавајућа у сесијама и следећих дана имала

преглед целог скупа. На тим састанцима обично седе раздвојено – удаљени једно од другог. Труде се да избегну сваки додир и телесну близину јер знају да би страст која им је избијала из телесних кретњи брзо планула као ватра. Повремено се њих двоје погледају директно, на изглед неутрално, бар за оне који су са њима у групи и који живе своје животе ћаскајући опуштено. Иако међусобни погледи младих трају веома кратко, њихова дубина је толико снажна да се и једно и друго, а то се види, изгубе и накратко у том свемиру жудње. Само они знају да је њихов однос започео оним што се зове „љубав на први поглед”.

ДЕДА

А ако неко не воли свог деду? Ако је деда био превише дебео, ружан, стар или мрзовољан за укус свог унука? Онда је врло могуће да се унуку живот оспори. Наравно, моћи ће и даље да живи, дише и празни се, али по свим људским принципима биће искључен из живота. Неко наиван, а упоран, могао би да посегне за личном картом, пасошем, здравственом књижицом, возачком дозволом, радном књижицом, ђачком књижицом, изводом из матичне књиге рођених не би ли доказао да постоји и живи. Али никакви званични документи не помажу код овако тешког недостатка. Тек када доведете деду, свог а не позајмљеног, можете се надати доброј вољи остатка човечанства према молиоцу. Зато није паметно заборављати деде, поготово их исписивати из породичног стабла, цртати крстиће док су још увек негде живи или се правити да их не познајете када их сретнете. Деде се морају чувати. У супротном не могу вас човеком сматрати.

НОТЕС

Управо је довршио интервју с великим знанствеником. Није могао доћи к себи од помијешаних осјећаја: разочарања, бијеса, гађења. Јесу ли други заиста слијепи или су само лагали кад су му рекли да ће разговарати са скромним и племенитим човјеком? Сат је времена слушао хвалисав монолог исхлапљелог старца опчињеног самим собом. Никакве доброте у њему није видио. Нетко је написао да има посебан сјај у очима, да је то жар који ни године нису успјеле угасити. Истина, примијетио је тај неки бљесак, но није то била свјетлост која привлачи. Била је то нека зла искра, као да под старачком кожом живи неко чудовиште, змај који се жари и само што није бљунуо ватру па му она просијава кроз очи. Гадило му се све, а највише спознаја да се од њега сада очекује панегиричан чланак. Гризао се у себи, но у нотес је ипак забиљежио ријечи: бард, нестор, хуманист, да их послуже не заборави.

СЛОБОДА

Парк, висока бјелогорица, његова зграда још виша. Враћао се с посла. Био је сретан што је радни дан готов, што су странке и гужве иза њега и што му је мобител искључен. То је слобода! Никакви планински врхунци и чуда природе као на рекламама, него један миран кутак, па макар био и у згради од сто станара. Јер и на планини те нетко може загњавити, али ако се заучеш у своју рупу и искључиш од свега, нитко ти ништа

не може. Ускоро је изваљен не каучу гледао кроз широм растворен прозор како се тек пролистали јаблани извијају на вјетру.

ПОТЕРА

Повијена травка на ивици пуцања. Зрикавац зриче у тишини. Одједном бука.

„Ено га, ено га миш!”, повикаше деца.

„За њим!”, повика један од очева са мрежом у рукама и неспретно их поведе у лов.

Мали сиви миш јурца колико га задње ноге носе. Као да зна да га јури заробљеништво. Или смрт. Прелази преко мравињака. Вредни становници ливаде машу му и навијају за њега.

„Напред мишу! Успећеш. Не осврћи се. Немој да станеш!”

Тешке ноге у трку осећа све ближе за собом. Табанање по земљи је снажно и бучно. Срце хоће да му искочи из груди. Ипак не предаје се и стреми напред. Успут наилази на повећу мрву хлеба осталу у трави од јуче када се као и сваке године у ово време празновало. Излетници за мишеве оставе увек брдо хране. Граби је и смаже. Добија енергију за даљи пут. Убрзава.

Граја је замрла, али и даље осећа страх. Нешто је иза. Неко. Не окреће се. Не сме.

Угледа рупу. Мишица извирује и показује му да уђе и да се склони док се ситуација не примири.

Задихан стиже до ње и прихвата позив. Улеће унутра и нестаје у мраку. Грумен прашине оставља за собом и гуши крволочног, упорног ловца.

Над отвором рупе засија мачије око.

ПОЧЕТАК НОВЕЛЕ

Човек из сенке сретне човека из магле.

– Куда?

– Не знам, ништа не видим. А ти?

– Не смем.

– Зашто? Довољно је светло.

– И превише. Због тога. Благо теби, можеш све, нико те не види.

– Слушај, хајде да заменимо места. Овај опиљак времена што га животом зову док се није сасвим измрвио...

Наставиће се.

СЛАП

Дуго је стајао загледан у њене зенице осмехујући се и климајући главом уз благонаклоно одобравање. Можда то у њима чита наставак приче чији је наслов је-даред пронашао у мојим очима. Вода се бучно сливала са камена питомца доле.

ИГРА СВЈЕТЛОСТИ И СИЈЕНКЕ

Чудно је с колико опреза се односимо према људима које упознамо, а како лако дозволимо себи да мислимо о ономе кога видимо само у пролазу. Све што у себи прикривамо, оно што са више или мање успјеха потискујемо у себи, у тим тренуцима исплива. И почиње игра погледима. Гдје сунце ту и сијенка, али увијек заклоњена другима. Вребамо један насумичан поглед, а када га ухватимо, okreћемо главу у другу страну. Бесмислено бјежимо и од тог неког и од себе. И могли би тако дуго, дуго, маштајући о тој савршеној, мистериозној особи у оним тренуцима када смо сакривени од свега и свакога, па и од нас самих.

А ако се једног дана догоди да нам та особа из снова приђе, језик нам се завеже у машину. Чудо, благослов, то је једино објашњење за толику срећу. Дуго ћемо се купати у том тајанственом погледу, а онда једног дана из највеће земљине дубине почиње земљотрес, и схватамо да је особа из снова заправо зомби из кошмара, а ми смо ухваћени у медвјеђа гвожђа, са slabим изгледима да се извучемо без трајних последица.

Зашто је човјечанству занимљив Мјесец? Зашто је он истражен тако детаљно, док о Сунцу знамо тако мало; он нема своју свјетлост, већ само рефлектује оно чиме га Сунце обасјава...

БАКШИШ

Десетогодишњи Славко је ушао у посластичарницу и запитао продавачицу колико стаје порција сладоледа од три кугле. „Сто педесет динара” рече девојка. Дечак је сео за сточић у углу, завукао руку у џеп, извадио ситниш и пребројао га. Имао је тачно сто динара. Поново је пришао пулту за којим је стајала продавачица и поново запитао: „Колико кошта кугла у корнету”. Девојка је одурно одговорила: „Педесет динара и, смисли се већ једном шта хоћеш”! Славко је одговорио: „Куглу сладоледа од чоколаде у корнету.” Добио је корнет са куглом сладоледа који је тражио, вратио се за сточић и у сласт појео сладолед, а онда и хрскави корнет. Поново је пребројао ситниш. Издвојио је двадесет динара и ставио на сточић, а тридесет је задржао да купи забавник. Када је продавачица пришла да очисти површину сточића, нашла је двадесет динара, које је дечак оставио као бакшиш. Ставила их је у џеп, а потом је села за исти сточић и постиђено заплакала.

Александар Грујић

ИЗУЗЕТНО ГЛУП САН

Сањао сам те синоћ... Била си сва у белом... И била си насмејана... Он је био крај тебе... Срећан... Свечан... Задовољан... Насмејан... Ја сам био хиљадама километара далеко... Плакао сам...

Весна Денчић

ИЗНУЂЕНИ ГЛАСОВИ

По цео дан претура по пожутелим папирима и свађа се сам са собом. У спорним тренуцима баца поглед на огледало и не зна шта да одговори.

УМЕСТО ЉИЉАНА

Први пут након толико година, обукла је „његову” спаваћницу. Сво то време плашила се да ће, ако је поново обуче, осванути заједно са њим – на мермерној плочи.

ПАНИЋИ КОД АНДОНОВИЋА
(недеља, 6. мај)

Једино је госпођа Милена Андоновић устајала да изнесе предјело, па главно јело, па десерт... Иначе су два пара цело време за трпезаријским столом, о пријатељима преко информишући се погледом на морфологију способну да изрази гордост, поноситост и сл. Па ће, утицајем плоче трпезаријског стола, вечера протећи без ризика садржаног у изражајности *сакривене морфологије*. А акумулирано достојанство – игноришући функцију ручавања и ограничени трпезаријски простор... већ је пред десерт способно за интимну слику:

Четири небу стремеће главе,
на неком полурастојању,
описаном плочом,
одвојене од бића и предмета на Земљи.

Пола сата касније:

а) главе Андоновића подупиру наслони фотеља, стварајући главобољу;

б) главе Панића – од исте ослобађа близина асфалта... и сударање са пролазницима.

СВРХА СВРХУ НЕ ВИДИ

Сваке ноћи, у исто време, већ тридесет година, долази коњић са Цигом својим у наше двориште – да купи картон из контејнера, или већ шта. Сваке ноћи, у овој или оној белој соби, већ тридесет година онанишем ја – буквално или метафизички, са циљем да разрешим ту вечиту парадигму у себи – увек је нека, па да мирно проведем барем неколико наредних дана. ЈА... ЈА, само ЈА, одзвања ми у глави, као једина реч коју желим да чујем.

У поређењу са мнош, Цига је тачан као швајцарски сат, и за све ово време, он и његова породица накупили су се и најели картона колико хоћеш, за разлику од мене, која се само накупила и најела баљезгања, али – и то има своју филозофску одредницу, да не споменем значење! Да смо се Цига и ја, којим случајем, некако заменили, он би, гарант, издао барем две, три књиге, а моја би деца радила за динар-два на улици, док ми жена пере веш. Мада, у неку руку, нас двоје смо и слични – обоје Богу, не знам да ли људима, бескорисни, да удружимо тај картон и филозофију – па, можда би нешто паметно и испало!

Милица Мима Дмитровић

ИЗАЗОВ

Врели дан ми се удену испод пазуха, у потпетице и испод мишице. Коса ми све у слаповима низ рамена и око минђуша, а сукња час око чукљева, час поврх сандала.

Ђаволски врело све из недара и око појаса и са усана. Корачам прозно, мислим обично...

И све бих да успорим, или застанем и све бих да одем на другу страну. Руке ми пуне зрелих година. О раме качим сећања и вирим из давне песме и наочара.

Неки ме људи пристижу, престижу, ја журих негде сва у ранама. И већ мирна у обичности, као да ми самоћа лепо стоји, опажах неко застаје. Руке му пуне младих ораха. Врео му дан испод обрва и врео дах у дну усана.

Ђаволски врело мене дозива...

Зоран Додеровић

КРИМИ ПРИЧА

Почетак приче није био најјаснији, као ни фабула. Крај се могао назрети. Прича је неславно завршила у корпи за отпатке. Као згужвано парче папира, без иједног сведока.

РАЗГЛЕДНИЦА ИЗ РАЈА

Приликом опроштаја од фамилије и пријатеља рођак којег смо звали црном овцом обећао је да ће нам се јавити разгледницом из раја. Од тада је прошло доста времена, а разгледница никако да стигне. Једино разумно објашњење које нам пада на памет је да је наш рођак за време свог релативно кратког и бурног живота заиста пуно грешио.

Вигњевих Драгана

ПУН КРУГ

Прође још једна година... Још само ово да довр-
шим. Успут, недостају ми они дани.

БЕСОВИ

Седим на обали, крај узбурканог мора. Плима. Рукама обухватам чланке на ногама, браду спуштам на колена. Мисли празним кроз крике галебова. Таласи ми допиру до стопала. Гледам према пучини: на удаљености од двеста метара плови лађа. Боље речено, плута ношена таласима. Није била добро везана. Пада ми на ум да има тако људи који се одвежу од породице, пријатеља. Или их ови једноставно пусте, можда и приморају да оду. И ја сам отргнута од своје породице, више због лоше распоређених карата судбине него што сам то истински желела.

Дах се ледио. Море је све тамније. Прозрачан пурпур развио се на северу. Подилази ме неслућена језа која не потиче од хладног ветра који све бешње дува с мора. Самоћа. Да ли ћу заиста моћи сама након развода, нејасно се питам.

Гледам море. Један талас је бесно ударао у хрид. Распршио се у хиљаде ситних беличастих капљица. Таласи су беснели. Посматрам тај ход таласа од најниже до највише тачке. Природа испољава још један од својих призора. Одједном, потпуно сам опуштена, по питању своје будућности.

МАТИЧНА МЛИЈЕЧ ЗА ИМУНИТЕТ

Гледам је на старим изломљеним фотографијама. Позира у голубијелавом једнодјелном костиму и марамом на велике бијеле туфне умјесто рајфа. Заводнички се смијешу око камере. Мом ујаку. С друге стране фотографије, изнад самог руба, пише август 1970. – њихово прво брачно љетовање у Заострогу.

Спавали су у „Елановом” шатору. Понијели су столице на расклапање и плетару од пет литара. Данима су вечерали смокве. На три дана им се изненада придружио кум. Гласовити пчелар.

Развод је био попут жестоког обрачуна на живот и смрт. Нешто попут кориде: пуно прашине и свјетина жедна крви.

Ни дан-данас, четрдесет година касније, још увијек не комуницирају.

А све је почело тако невино. Посуђена гитара, домаће вино и једна посве обична тегла меда. Од багрема.

ПЕТО ЛИЦЕ ЛЕША

Опет ми се жали пето лице леша из кожног ковчега на пиједесталу. Тврди да је живо закопано у гомили кожа под маскама и осуђено на трајање у том чистицишту.

Гомила је, каже, дивља и крвожедна: слепа и глува за милост и праштање, а бучна и сурова када оптужује и суди.

Понекад се трудим да игноришем леша, ужурбаном се пробијам кроз гомилу кожа, али његов језиви глас ме уходи и бичује са пиједестала.

Тек што помислим да сам му умакао, да сам се стопио са безличном масом, уздигне се леш ниоткуда и почне да ми прозива име.

Понекад пркосно станем испред леша и жестоко се препирем са његовим лицима. А он као да се храни мојим пркосом, добије огромну, надљудску снагу и шиба ме оштрим аргументима.

Годинама већ прогони ме, урла на мене, полуслеп и полуглув, а надасве речит и суров. Прозрео сам његове маске и упознао сва његова лица, осим првога.

А када бих само једном, макар само на тренутак успео да му видим прво лице, мислим да би леш нестао попут море, заувек.

НОВОГОДИШЊА РЕТРОСПЕКТИВА

Свака наша новогодишња ноћ нова је прилика да се саберу утисци и одузму очекивања. Године се овде

деле на гладне и изборне: у гладним живимо лоше, а у изборним схватимо да и нисмо тако лоше живели. Јер чим је настала, наша нова држава је отворила боловање, и од тада се сваке године од нечега убрзано опоравља.

И прошле нас је године, као и до сада, влада на својим леђима носила са овог тонућег транзиционог брода. Додуше, мало смо се изненадили када су запливали леђно. Стандард је толико скакао да више и нисмо могли да га стигнемо, а стара српска пословица „како сејеш, тако жањеш” никако није могла да се уклопи у државне прорачуне.

Опет се највише трошила јефтина и неквалитетна храна, али је зато потрошња скупог ВЦ папира била у порасту. Када већ нисмо могли да бирамо шта једемо, макар смо добро брисали трагове те срамоте.

Изгледа да ћемо се у новој години коначно померити са дна, јер испред нас је огромно брдо проблема.

ТИЛКО ЗАПЛАЊСКИ

Подно Суве планине, њеног највишег врха Трема, беше некад само један поток и једна воденица у селу од које живљаше сви мештани оног села. Али, једног дана спусти се вила Рекавица са својим другима те зачара поток и одби сељаке од воденице начисто.

У селу беше најугледније момче, Арса. Кад ће са своји кардаши око Архангела Гаврила да пође у планину на вука, једна вила уочи поласка дође му у сан те га опчини и каза: „Сутра кад пођеш у планину, ти се од другова у згодни час мораш одметнути, наићи ћеш на вука Радоњу, он ће те повести, проћи ћеш кроз ватрени обруч и сам ћеш тада вуком постати и седам година с њима у вучине ићи, а за тих седам година у селу ће бити страховите суше и глади, но, такав је усуд. А кад ће да прође то време, ја ћу те начинити вучјим пастиром, па ће вила Рекавица поћи и удати се за тебе. Тако ћеш спасти свој крај! А у онај дан кад те сељаци препознају, каквим те именом тад назову, тим ћеш се именом звати.” Арса је све послуша, и тако и би. Кад се све ово збило и најпосле, на добро свршило, из планине се отворише стене, изби врело и од оног потока настаде Душничка река. Тада Арсу сељаци назваше чудноватим именом – Тилко, он се ожени Рекавицом вилом те постаде господар Заплања за век и амин, и чуваше своје село од вукова, демона, суше и свакојака зла.

ЗАБУНА

Биле две ливаде: газда Жикина код старог дуда и газда Тошина код тврдунца ораха. Но, газда Жика је ономад имао десперата с властима па је морао своју ливаду код старог дуда да уступи газда Тоши. Међутим, газда Тоша, 'место, како је ред, да своју ливаду код тврдунца ораха врати газда Жики у замену, пронађоше му трећу ливаду – газда Прокину, код криве крушке, да њему врати своју, иако није имао десперат... код тврдунца ораха; а газда Прока, опет, по овој сили новог реда, своју ливаду код криве крушке да уступи газда Жики.

Ама, није само то што ливаде нису биле исте по геометарском рачуну и катастарском налазу, него, не дају, брате, ни истог рода! Море, ни облаци нису сваки пут једнако кишни изнад старог дуда и криве крушке, као, примерице, они изнад тврдунца ораха. И ту настадоше сви проблеми. Тужио се газда Жика са газда Тошом док се имао с чега тужити; тужио се, грешник, и с оним другим, а газда Прока, тај трећи, што изгуби ливаду код криве крушке, тужио је обојицу толико да се процес морао и на синове њихове наставити. Прође тако сто година, и унуци њихови имена дедина, већ матори људи да и они имају унучад – ни дан-данас не могу да разреше ову забуну.

КОНТРОЛА

Стајао је на сред аутобуса и свирао је. Виолина је била стара и он је био стар. Музика је више мучила него што је звучала, али њему то није било битно, њега је хранила. У аутобус је ушла контрола. Старија жена седела је поред мене и замишљено гледала кроз прозор. Контролор долази и тражи да му покаже карту, нема. Оправдава се да је заборавила месечну карту, да нема пара код себе, и да се неће дуго возити. Претешко хода, хтела је да се вози само једну станицу. Контролор одлази намрштен, са благим гађењем у очима. Гади се изговора, а и старости. Пролази поред виолинисте и излази из аутобуса. Њега није ни хтео да погледа. Њему је живот написао казну. Жена поред мене погледом испрати контролора са осмехом кроз прозор кроз који је до малопре гледала, извади сто динара и ставља у капу циганину виолинисти.

Ведрана Ђекић

КАКО СЕ ТОПИО ВОСАК / TRIBUTE TO...

Мозаик прераних смрти. Мозаик губитака. Један живот се гаси. (Њен). Догоријева тихо. У тишини. Замршене ријечи, у мрежи сјећања, заостају за мислима које бјеже. У полутами вечери, варају бол. (Док) жуто постаје смеђе, смеђе црно, црно прах. Она спава. Не будим је. Туге се догађају, мирим се. Покривам је пламеном свијеће. Мислима склопљеним у молитву. И ниједним збогом. Јер, смрт није крај. То она само спава.

ЧУЉАВО УВО

Даба је пришао и свирнуо мачку Прцку у уво. Овај је скочио из мог скута, пришао до лонца и сркнуо чај. Накострешен, јаукнуо је самртнички. Пао је поред лонца дубоко дишшући. Даба је опет свирнуо, овог пута Прцку у уста. Он је, одједном, скочио, три пута се преокренуо у ваздуху и побегао испод затворених врата.

— Браво, успело је! Алтана, додај невољном — заповедао је својој жени. Пио сам и повраћао. Даба је вриштао: још, још, не одустај! Након што сам исповратио црева, успео сам да попијем чашу Дабиног напитка.

— Браво, синко! Мора да издржиш, сад долази распамећивање затроване крви.

Захватио је у лончић врелу воду са пећи, помешао је са мачјим длакама, ставио кажипрст у њу, ухватио се слободном руком за чуљаво уво и нарикачки закукао:

— Све силе моћне тмине, осветлите Дабине висине, пренесите његове силине, очистите крв од прљавштине! Глава је за сада на сигурном. Дођи сутра да све поновимо. Има наде!

Једва сам обуо ципеле, испуњене мачјим изметом. Поверовао сам у излаз посумњаваши у безизлаз. Поверовао у пут, свој пут и своје ноге.

ЂУВЕЧ СА МЕСОМ

Таман смо помислили да Данча Пољанчанин звани Дуваљка неће никад више да се јави из села Тумба,

на 888 метара надморске висине, кад ето ти њега, ухватио сигнал у највећем церу, на месту где се укрштају Студенска и Лалинска река, око шест километара југозападно од Влајне, највишег врха Кукавице. „Је л’ то телевизија Врање? Ево овако, прођох све махале: Куси Рид, Слепе Долине, Присађе, Голему Ливаду, Голему Орницу и Сушевље и у ниједну кућу не видох ниједну бебу. Пронађох децу у суседно село, кад сам био да наклепам секиру код друга Станоја Ковача, има их десет у једној кући и одмах рекох да вам јавим да кажете властима у Београду да уместо Годину бебе прогласе Годину беде. Не играм се политиком, истину говорим, једва утекох из куће, она деца кад ме видоше, па кад ме појурише: „Тато, мамо, овај таман по пропису, да не губимо време, да га гурнемо низ падину, нека оде у ледину, па док је топао, да направимо велики ђувеч са месом”.

КОСИДБА

Док је бујала трава, причали су о њој полугласно, да је не урекну. Све до јунског сазријевања.

Зору су дочекали на ливади.

Раскоси, косибашо, замахни својски, али чувај и косце! Ко ће шире, ко ће ниже, ко ће брже? И сунце се иза брда осмјехује косцима.

Попиј мало ракије, покваси уста, токни мало и у водијер. Мање ћеш данас воде тражити. Оборити што више откоса за росе док се чило и одморно.

Не дај мали да засуши водијер! Ех, да је косити к'о воду носити.

Ручконоше најављују одмор. Кад сунце најјаче прижеже, косцима јагњетина, а косибаша, зна се – главуша. Одзвања клепац од бабицу, не жури се у клепању.

Уредају се онда поново, прогутају шапат: „Боже да захлади”.

Кад сунце сиђе на конопац, видјеће да ли ће одливати још данас, па макар косили до Лукичине звијезде.

Кад ноћник почне да дува, одмори, травом косу обриши, водом покваси и наоштри. За рог је објеси, да са ђав'лом нема посла!

ДУГОВИ

Мика дугује Жики; Жика дугује Ђоки; Ђока дугује држави; држава дугује Пери, а Пера дугује Мики. Сви дужни и сваком се дугује. Зачарани круг се непрестано врти.

Мику тужио Жика; Жику тужио Ђока; Ђоку тужила држава; државу тужио Пера, а Перу тужио Мика.

Током суђења, одумрла је држава, а Мика, Жика, Ђока и Пера су, хвала Богу, живи и здрави. Иако је држава одумрла, не одриче се Ђокиног дуга, а када Пера тражи од државе дуг, држава вешто глуми своје одумирање.

ЛИСТ БОСИОКА ИЗ ДУБИНЕ СВИЈЕТА

Марија спакује ствари у торбу која мирише на бо-сиок, јер само он чува сјећање кад је вртлар одсутан и не може је пробудити из сна.

„Путујеш!?”, питам по навици док кува хладну ка-фу. Зна да не волим топле напитке.

„Не!” узвикне машући разгледницом.

„Моји пријатељи се враћају са сјеверног пола. Та-мо су нашли Сњешка како заборављен лута. Ставили су му огрлицу с именом да се не истопа и повели га са со-бом. И овако немају кућног љубимца! Одлучила сам за-то да обојим стан у сибирску хладноћу, кад наврате, же-лим да се осјећају угодно, као код куће. Осим тога сје-ћам се да је Соња баш тамо пронашла Раскољниковље-ву изгубљену душу...”

„Одрасти, Марија!”, кажем јој док течност клизи низ грло.

„Обећавам! Само морам прије тога да дјечијом гу-мицом обришем тамне обресе свијета”, насмије се, узме четку и отвори врата.

„Извини, чека ме много посла”

Драгиша Ераковић

ПРОЛАЗНИК

Пао је мрак и дошао је сан. Када је свануло, он је
отишао и оставио ми своју причу.

ЗАЉУБЉЕНА ПРИЧА

Дан заспао, а ноћ врела.

ЈЕР

Сваке среде је иста среда, она, за неколико недеља, када ће му рећи зашто је његова.

Кренуће с намером, затворити врата, спустити кључ на дно ташне; смотаног дувана неће певушити нити бројати кораке ближе чежњи. Мислиће о другој, нечијој, на моменте његовој, али довољно да је сматра својом. Вараће ме и лагати у лице. Смишљати сатима боју и висину њеног гласа док вришти обузета снагом ознојеног тела. Купиће ми огрлицу, с розе каменом иако зна да не волим накит боје злата. И биће то у среду, за неколико недеља, када ћу му рећи зашто више нисам његова.

Он не зна да знам за среду.

БЕСТ ДАНА

Према анонимном извору, у раним јутарњим сатима мештанка Цака је скоро без даха, упала у двориште још буновне Јоке вичући: „Видела сам ОНО”, што је поменуто истог трена разбудило, те се дала у трк преко туђег орања док је Роса, подбочена на капији све посматрала и не сачекавши, преко рамена добацила одлазећи некуд: „Рекла сам ја!”

Како се даље наводи, Роса, крупнија жена, на самим вратима Анкине куће, пала је тешко дишући док је говорила: „Дошло је”, а Анка се не помажући јадници, у два скока нашла у дворишту најстарије мештанке Стане машући ка небу, на шта се Стана разрогачених очију прекрстила и упутила у непознатом правцу.

Позивамо вас да се јавите уколико имате било каквих сазнања и опажања у вези са нејасним догађајима који су у малом месту унели толику пометњу да се, како наводи извор, и стока отела и одбегла из штала и обора, а мужеви затекли широм отворена врата на празним кућама.

А сада две речи о култури.

ЧОВЕК И РЕБРО

Окупише се сви тог дана у судници. Кезили се, дошаптавали, запањивали, згражавали, крстили и згледали.

У неким тренуцима је деловало да ће поједине средовечне жене повратити домаћински доручак, али се

све завршавало раскопчавањем дугмета на кошуљи. Све од реда су седеле не мрдајући главама, али чудно колутајући очима, као да ће се онесвестити.

Текле су речи браниоца низ погнути потиљак младе удовице.

Мушкарци су седели заваљени у столице или једном руком налакћени на ногу слушајући и посматрајући све испод ока. Понеки би се благим покретом почео иза уха, а другом би се, пак, усадио осмејак у угловима усана, док не би добио лактом у ребра.

Питам се из чисте радозналости, шта би Бог рекао?

ПРОИЗВОДЊА КОНТРОЛИСАНОГ ХАОСА

Омамљујући мирис Капали чаршије. Такмичење ствара емоције. Магнетисали су га ти предели, чувари древних тајни. Дамаск, раскрсница трговачких путева, средиште каравана, којима се никад неће знати тачан број. Наша унутрашњост као неми, немилосрдни пророк спољашњих дешавања.

Осећао је, рат ће започети, али само ако Вашингтон тако буде одлучио. У војном погледу, његова земља и није била толико супериорна у односу на суседе, али, била је то, ионако, дуга прича. У свакој завери постоји један алфа.

Жртвујући себе и копилота у ниском, бришућем лету, намамивши командира да управо њему препусти пробни лет, испуњавало га је екстазом, иако је био у жалости.

Провешће тринаест минута у туђем ваздушном простору. Чаробан број, фантом, име авиона, помолио се, вероватно последњи пут. Учинио му се да види мајчин лик, по последњи пут, пре заглушујуће експлозије.

ЧАРОЛИЈА ИЗБОРА

Приче да је себична, увек је доживљавала као додатну мотивацију. Сваки искорак довољан је разлог за смех. Огледала се, поново и поново. На Олимпијским играма је можда све и могуће, али не и овде. Гипкост, музикалност и њен таленат, очев строг поглед, мајчина

попустљивост. Да ли је то било довољно за будућу при-
мабалерину?

Чинило јој се, пак, кад кад, да само још игра с пу-
но мржње. Ако не успе, остаје само потпуно нови начин
личног избора и комбиновања, како би допрла до сржи
својих жеља и тежњи.

Пријатељи. Савезници или супротстављени фрон-
тови? Разноврсне вештине стицане у пракси. Мада, где
год путовала, носила је исту главу са собом. Свакоме,
додуше, може да се догоди нешто лепо. Еколошки су-
новрат се ближио свима. Поглед јој окрзнуо лебдећи
шифрарник, 27. април 2090. године. Прабабин рођен-
дан. Сада ће играти с пуно љубави и страсти. Вратила
се томе, напokon.

И СТАР. И БОЛЕСТАН. И САМ.

Она је нешто посебно. Нисам је сачувао.

Обрадовала ме је кад се појавила. Јесте ли видели некад воћку која тек сазрева, али мами, голица својим младалачким сјајем и опојним мирисима?

Више је нема. Срећа је трајала кратко. Опет сам сам. И стар. И болестан. И сам.

Пут до ње је кратак. Ако одем, са њом ћу бити вечно. Она ће ме примити у наручје своје, сигурно, као смрт. А ја? Не! Не смем! Љубићу је свим срцем својим, свом душом својом, али нећу је волети као самога себе.

Говорио сам јој:

– Старији сам од тебе деветнаест година!

– Не треба ти! Груб сам, лицемеран и себичан.

– Нађи млађег, бољег!

– Иди, не волим те! Ти си искушење, мој немир и страх!

– Повредићу те! Изазваћу несрећу!

– Мучиш ме! Мрзим те!

Прошла ми је прстима кроз браду, повлачећи их горе, изнад очију, по борама. Зајецала је. Шапнуо сам јој:

– Остани. Сам сам! Плашим се себе!

Нестала је као привиђење.

ЈОШ ЈЕДАН СУМРАК

Данашње ишчезнуће дневног свјетла пратим кроз прозор влака. Сумрак увијек мирише на бивше дјевојке, и враћа сјећање на њихове сребрене осмијехе. Још увијек осјетим слаткоћу њихових кармина на уснама, и сланост њиховог врата. У купеу, преко пута мене сједи дјевојка. Лице јој је блиједо. Гледа ме прокрвављеним очима, и заводљиво се смијеши.

Ногу подиже на моје сједиште. Гледам јој бедро испод чипкане сукње. Прилази ми опрезно, попут плашљиве антилопе. Дуге нокте провлачи кроз моју косу. Усне су јој хладне. Завлачи руку испод мог каиша. Подиже главу и забацује косу. Показује зубе – два велика бијела очњака, која, попут змије, зарине у мој врат. Осјетим вртоглавицу, и немоћ. Дрхтим... и умирем.

Пренут, отварам очи. Дјевојка у купеу и даље се смијеши. Сада, вјеројатно зато што сам заспао на трен. Устајем и крећем према бар вагону. Поред њене руке лежи књига: *Сумрак*.

– Доврага, уистину старим. Све више ме замара сваки наредни сумрак.

ПАС КОЈИ ПЛАЧЕ

Самују гроб и пас. Живи сузама земљу смекшао да лакше пропада у њу. Облаком поглед замутио, јадима памет загадио. Ништа му није јасно. Ни зашто газду донесоше овдје, ни зашто га у земљу закопаше. Сјећања му отишла далеко у прошлост. Њега и браћу мајстор Илија понио у врећи да баци у воду, Јован је развезао врећу и одабрао мене. Живјели смо и вољели се, он газда, велики човјек, ја пас, човјеков пријатељ. Спасевао сам га од вукова, он мене од паса луталица. Из снијега ме је полумртвог кравио поред огњишта и плакао нада мношћом... Зна ли он да сам ту? Данима и ноћима сам поред гроба. Само одем до потока да узмем гутљај воде и брзо се враћам да ми не измакне. Шта он ради доље у земљи? Зашто се толико дуго не јавља? Да бар хоће да отвори гроб да уђем код њега. Ни сунце које пржи не може да ме отјера у хлад. Ни мјесец који се горе чуди не утиче ми на одлуку. Ни цијели свијет и његова моћ ништа ту не могу. Искрена љубав надјачава све друге моћи.

И опет има оних који се питају: Какви смо ми то људи када је пас човјеков најбољи пријатељ? Долазила је господарица Свјетлана и тјерала ме кући. Залуд.

ЗНАТИЖЕЉА И МИШЉЕЊЕ

– Ако нешто треба да се деси, нека се деси што пре! – узвикује мој пријатељ кад год хоће да каже како је дошло време да се нешто деси. Наравно, он је за промене.

И ја сам за промене, не кријем, али не верујем у све и увек. Зато сам га једном приликом упитао:

– Знаш ли ти за ону нашу народну: „Сјахао Курта, узјахао Мурта”?

– Краву не можеш само да музеш. – рекао је и додао филозофски – Док је мртавац у кући, нема весеља.

– Да ли фетиш служи да се љубоморно чува, да се не да никоме, или да се подели с другима? Шта мишлиш?

Ћутао је. Ништа ми није одговорио. Није знао одговор или није хтео да ме љути, ко зна.

ВРИЈЕМЕ КРАЈА И КРАЈ ЗА ВРИЈЕМЕ

Умирао је полако, мој комшија Столе. Цијелог живота га није било нигдје, нико га није помињао ни познавао. Нико га није желио ни волио: никоме није требао, мој комшија Столе. Дошло је вријеме да се вријеме примакне крају и још га само очима држи, мој комшија Столе. Гледам комшију сједећи поред некадашњег човјека, преузимам његово вријеме да га још у времену буде. Гласа није пуштао, само је сиктао као поскок испод распукла камена кроз безубе десни, мој комшија Столе. Очима је жмиркао неприродно и неконтролисано: безубог га је вријеме загризло. Свакога дана помало га је нестајало таман толико кол'ко је остало његовог времена, тол'ко је остајало и мога комшије. Ево, још јуче је био новорођенче, мој комшија Столе. Безуби и безгласни, мој комшија, данас више личи на попишану врећу од мекиња коју хоће бацити у смеће. Колико сам поменуо мога комшију Стола, већ сам свима досадио и продужио му трајање. Има сада нека чудна неједначина између нас двојице. Нека ми не замјере они који ово читају, поменућу још само једном мога комшију Стола. Јутрос је безуб престао и сиктати и жмиркати, и умирати.

СРЕЋА

Живио је задовољан у шкрипавој кућици на једну воду са олуком без сливника. Уписао се у људе, кажу сретне хиљаду деветсто шесдесет и осме, годину послѣ-

је угледавши, са својом Милком, њиховог Владу. Пресретан, тога љета направио је и малу штаницу за свог ћопавог дората, у којој ће се, седамнаест година касније, објесити његов Владо: несретан. Његова Милка је напријеко скапала и нестала. Старог дората је, са последњим дунумом земље, продао за Милкино лијечење, узалуд. Сахрана је била нужна отужност. Он, са великом расплаканом свијећом, два гробара и нека старија сеоска трачара која је случајно наишла. Из старачке знатижеље мало је застала, запалила свијећу, прекрстила се и отишла. Он је остао сам са двије догорјеле свијеће у рукама уз два гроба, на бријегу врх пустог села. Срећом, следеће године га је усуканог напустио разум. Свако јутро је сретан у зору, прије пијетлова, пјевао неку стару сеоску клетву којом су бандоглаве мајке клеле своју дјецу. Друге године у сред зиме нашли су га укоченог, трен прије него би му пацови појели најсрећнији осмијех са лица.

TIE BREAK

М и М су близанци. Једнаки су у свему (чак смо и ми сада у недоумици није ли овај кога назвасмо М у ствари М – и обрнуто). Упркос томе (или баш због тога), целога се живота, у свему, надгорњавају. И тек што се покаже да је М бољи у две или три ствари, М извуче своје адуते и изједначи резултат.

Данас, пак, одлучују да најзад окончају ривалитет који исцрпљује обојицу и позивају оца, М Сениора, у чију родитељску објективност нема сумње, да буде арбитар у њиховој последњој, пресудној игри. Наиме, М Сениор треба да одлучи чији је довитљивији одговор на питање ко је од њих двојице више пута победио у досадашњим окршајима. Одговор М-а гласи: „Имамо подједнак број победа. Додуше, можда би М, као песимиста, пре сматрао да имамо исти број пораза...” „Не!”, тврди на другој страни М, „обојица имамо само поразе. Изгубили смо. Изгубили све – цео живот! – у међусобној суревњивости.”

Овде, наравно, кад се занемаре цинизам једног и патетика другог одговора, нема истинске дилеме. Али како је М Сениор увек потајно протежирао М-а, ипак његов одговор проглашава победничким.

Душица Јовичић

***

Не прижељкујем више осмех руских лепотица ни њихове мирне, удобне животе. Затворила сам та врата која бљују романтику, вриснула да не желим да ме и даље лажу, и заспала. А буђење? Буђење је било као у сну. У сну сам и остала јер је свакодневица дала шта је имала, а ја нисам била заинтересована. Навукла сам завесе и соба је добила неку трулу, али тренутном стању одговарајућу боју. Једино се желудац бунио. Вино није било најблаже. И нисам осећала себе у себи, само тебе, литре црног и поново тебе. И неке речи које су требале да подаре утеху, јер је то једино што (су рекли да) ми је потребно... и једина ствар коју не дозвољавам, не разумем – па одбацујем.

Већ је други сат премашао поноћ. Напољу су људи, луди од алкохола, са својим жељама и искиданим мислима. А ја? Три прозора изнад њих, а као да нас најмање три живота деле. Три, јер ми се чини да сам два већ проживела, један кроз депресију, други кроз тебе, а овај трећи је само мој. Ха, лепотица заробљена у каменој кули која ишчекује принца, ма баш као из неке бајке. А мука ми је при самој помисли на тупаву, слабашну и наивну Успавану лепотицу. Ја не желим да спавам стотину година да би се неки пубертетлија, који себе капира као принца, сетио мене и ослободио ме. Баш мислим да бих га уз заједљив осмех 'на шта ти ја личим, балавче?!' истерала у ноћ. Више ни у бајке не верујем. Тесно ми је и плаче ми се. Пијани људи, певајте ми успаванку!

ОВА БОЈА НЕБА

Мој драги пријатељу, Ad hoc-у,
Пишем ти мислима, из дана у дан, из часа у час.
Шта хоћеш од мене?

Хтео сам да напишем причу, јесте, имао сам намеру, али идеја, баш идеја, облачак, одсутни смисао, дим, Ноћник, длан од песка, идеја дакле – нестала је. Дошао си ти и ја сам мислио и мислио и мислио – на тебе. Зажмурио си полако. Полако и спуштао капке као ноћ. Прво лево па десно, благо отворио уста тек са наговештајем да нешто кажеш, а ја сам прошао поред тебе и гледао те. Да, гледао те.

Мислио сам и мислио и једино што сам могао да смислим јесте да си ме питао нешто, као када питамо колико има сати? а ти си ме, заправо, питао: Како се пише прича?

Мислим да си знао да баш теби нећу рећи.

ЈУВАСКУЛА

Једнакостранично геометријско тијело у три димензије. Коцка леда, и у њој град. Као крст са скандинавских застава, његове улице су правоугле и правилне. Кракатост њихова пружа се до глазура постојања, до почетка коцке. Омеђене дисциплином, ничу зграде, паркови. Унутра, теорија по којој космос не почива на принципу хаоса, већ хармоније. Сваки кутак је кутак склада. Свако дрво у дрвореду – подређено композицији алеје. Чак се и снијег устручава. Не завијава. Пада да попуни, надомјести.

У центру града, једно биће густе црне косе и очију што осјећају све. Овај град је стран. Једино је она моја. То моје биће лако се да побркати са мрљом, ако само настојите да је очињим видом видите. Од свих рефлексја, на њој се огледа човјек.

Наслањам ухо на коцку и чујем је како, изгубљена, пита: „Опростите, колико је сати?” „Седам”, рече пролазник на том истом језику, и ријеч му би хладна, као Финска.

СТРУКТУРНЕ РЕФОРМЕ У СРБА

На осмом километру, баш на изласку из нашег малог банатског села, магистрални пут скреће нагло у лево, без икаквог резона.

Кафана стоји тик поред поменутог пута на ободу села.

Већ деценијама, возачи који претходно посете кафану, по правилу задремају у току вожње под дејством кафанских текућина сумњивог порекла и слећу са кривине у јаругу покрај пута.

Проблем је решаван овако:

Пут је проширен до апсурдних размера.

Гротескно велики знак упозорења стављен је пред кривину.

Скарадном флуоресцентном бојом замазан је асфалт пред окуку.

Забодени су светлећи стубићи поред пута.

Постављено је осветљење на самој кривини у виду четири огромна рефлектора, па се ноћу, издалека, чинило да циновски свитац дрема насред равнице.

Метална заштитна ограда је уроњена у бетонски темељ на самој ивици кривине.

Све то узалуд.

А кафана и дан данас ради од 0-24.

ШУШКАВИ ФАКУЛТЕТ

Већ је педесет година гласан, ведар, насмијан, љут, плачљив, тужан, псовач, галамџија, непријатељ који пријети. Свакакав је био, али само четири године од свеукупних чуло се његово шушкање. Шушкетање при сваком и најтишем покрету. Шуш са уздахом и издахом. Гласнији на степеницама, у аули прије предавања, најгласнији у кафићу. Морао је шуш бити *pianissimo* и *crescendo* да би био примијећен.

Док професор говори своје виђење Nietzschea, размишљама како је прешао границу. Италија му је била држава, Трст град, а Ponte Rosso адреса становања. Занимање му је било шверцање преко границе. Највише је волио путовати ноћним аутобусом, јер је јутро дочекивао као побједник, онако шуштав, а на граници нечујан.

Већ слједећега дана мијењање за новац који је одмах прелазио у студентске руке. И опет шушкање новчаница, за стан, мензу, сладолед, кино, скрипту. А он је, након четири године, остварио свој шуштећи сан и дипломирао. Само се шушкаво смјешкао, тај лукави смеђи шушкавац, свјестан да без њега шуштавога ни факултет не би знао шушкати.

НЕ СКРОЗ ЛОШ

Убио га је, а онда исекао.
Ни првог, ни последњег.
Није волио кувано.
Смијао се док је о томе причао.
Пекао је комаде меса.
Јео.

Било је тога пуно.
Давао је пријатељима, а неки су и куповали, јер је
био јефтин.

Месо је било необично, али он је говорио да је то
зато јер је кенгурово.

Знали су да је робијаш и разбојник, насилник и
кавгација, али не у њиховом крају.

Јак и окретан, сав истетовиран, са смешком, али га
је ипак било страшно и погледати.

Нису знали што.

Али ето, није био скроз лош.

Бар не у њиховом кварту.

Што је он имао некога у Аустралији, како је при-
чао, било је добро за све.

Осећали су се помало и као господа.

Јели су месо кенгура!

ТУГА

Сваки дан јој је са уздахом почињао.

Ракија се у чаши као дукат жути. Запаљена цигарета и поглед међу густим трепавицама. Женско тело са покретима мушкарца. Љута течност клизи низ ждрело и жари желудац. Наквашено непце трне док се топлота шири по стомаку и грудима. Жена спушта до пола попијену чашу ракије и повлачи дуг дим цигарете. Остаје за тренутак замишљена. Поглед јој је замућен и живот јој се чини лепшим док га гледа кроз ту мутну завесу.

„Тада сам рекла: хоћу кућу, хоћу дете... и зато сам отишла. Али знала сам да ћу се вратити. У своју земљу, са својим народом... Гадни неки људи живе овде, наопаки. Не волим их, а без њих не могу. На жену овде гледају као на роба. Ваљда сам зато увек била мушкобањаста. Ко ће га знати?” Приноси чашу уснама и враћа је празну на сто. „Морам да идем, али вратићу се. Увек се враћам. Јер тамо... тамо ми сваки дан почиње са уздахом због жудње за мојом земљом и мојим народом. Ајд’ онда, уздравље, па се опет видимо, Боже здравља.” Удаљавала се полако, загледана у земљу.

Наредни дан јој није са уздахом почео. Дочекала га је не дишући.

ТАНКА ЛИНИЈА ЖИВОТА

Упознали смо се давно, на једној од оних журки у Дому културе, имали смо по петнаестак година. Никада није волела игранке, што ми је и данас чудно, али је тада једини пут дошла, на наговор другарица. Ја сам, по обичају, дошао са ортацима, да седимо у углу сале, гледамо цуре и правимо се да смо фрајери.

– Извини, да ниси можда видео моју другарицу? Ону плаву, знам да знаш која је, видела сам да цело вече гледаш у нас. Ја сам Каћа. Можда си желео да знаш...

– Ја... Ја сам И... Иван. Ваљда...

– А, нема везе, ено је! Одох! Хвала! Ваљда...

Свакога дана сам се надао да ћу је негде видети, али узалуд. Пар месеци касније сам случајно сазнао да се одселила, њени су нашли посао у Немачкој. Е, шта вам је живот, децо... Ко зна да ли бисмо се икада поново срели, и заволели, и да ли бисте вас двоје уопште ово слушали да ме није умало убила у оној саобраћајки! Возила госпођа стотку и шминкала се. Лудача!

МУХОЛОВКА

После повратка са годишњег одмора, приметио сам да су се у мојој канцеларији скупиле неке ситне муве. Нисам знао како да их се решим. Купио сам, на предлог супруге, лепљиву траку. Изгледала је као ловачки патрон на коме је писало: мухоловка. Сутрадан сам је поставио на лустер у облику спирале, која је почела да виси. Првог јутра после постављања приметио сам само једну муву како се упецала. Нисам био задовољан. Пустио сам мало јаче музику са радија, која ме је опуштала. У једном сам тренутку помислио да мухоловка нема ефекта. Хтео сам да је скинем. Али сам се брзо предомислио, јер ми није сметала. А мува је и даље било. За пар дана, *када сам престао да бројим муве*, приметио сам да им се број увећао. У једном моменту на мухоловци сам приметио осу, како се мучи и покушава да се ослободи. Желео сам да јој помогнем. Видео сам да су јој оба крила и задњи труп, залепљени. Ухватио сам је за једно крило и приметио да нећу успети. Нешто касније сам, не размишљајући, покушао осу да спасем, енергичним трзајем. Успех је био половичан. Наиме, иако сам успео да ослободим осу, на лепљивој траци су остала оба крила и труп. Спустио сам је на штампач. Наишао је млађи човек и без размишљања је бацио кроз прозор. Нисам је после виђао...

А МОЖДА ИПАК...

Наступила су магловита јесења јутра. Будилица набија као пнеуматски чекић, неприродно прекида сан. Тешко уздишем. Неволјко се одмичем, одвајам од то-плог тијела уснуле жене, па искључујем аларм. Још неколико минута сједим на рубу кревета. Лактове сам за-био у кољена, лицем уронио у дланове. Да имам револ-вер, испалио бих си метак у чело.

— Може капућино? — стиже питање с друге стране постеље.

Драга се није ни помакла ни отворила очи. Да није проговорила, не бих ни знао да је будна.

— А... може — као нећкам се.

На такав мој одговор одмах скаче и онако у гаћи-цама, још буновна, нестаје у тунелу врата. Звон посуђа охрабрује ме да пођем пут купаонице, на умивање. Хладне плочице, под квргавим, босим ногама, најезиле су ми кожу. У кухињи ме чека мирисни напитака, мио осмијех и мајица напета испупченим брадавицама дој-ки. Меира ради тек од девет, али због мене је устала у цик зоре. Љубим је. Почињем вјеровати да ћу издржати још један убитачан дан на свом бесмисленом послу.

СЛОБОДА У ПЕТНАЕСТ РЕДАКА

Град се упињао да ме придобије осмијехом дјевој-чице из вртића и шареном почетницом за први разред основне школе. Залијепио је магичне плакате испред кинематографа, дозвола луна-парк на утрину перифери-

је. Село се разметало приступачним гранама воћака, стазама се растрчало кроз ливаде. У кошу за сијено копцале су се сребрне рибе, а мирисна вода цурила је кроз плетер. Касније, већ бркатог и натмуреног, грађанке су ме изазивале својом дотјераношћу и фином кокетеријом. Непосредне сељанке привлачиле су ме природном једноставношћу. Лаке жене носиле су ме безобзирном силовитошћу, а оне темељите, подизале ме пажњом и вјерношћу.

Рођен си овдје, старохрватски познајеш боље од иједног од нас, кајкаш баш к'о прави Загорец. Ти си наш – својатали су ме пријатељи у временима опредјељивања.

Види га, прави Србин! Висок, црн, стасит к'о Карађорђе – одушевљавали су се напасни рођаци. Ни они нису признавали моју подвојеност, избор да (не) будем (н)и једно (н)и друго. А још као петогодишњаку, мени се све разјаснило. Баба и матер, двије страшне, посесивне жене, дословно су се потукле за моју наклоност. Узрујан, повраћајући од муке, тад сам чврсто одлучио: Желим бити свој, слободан од свих, оно што пожелим, кад год пожелим.

То ми редовито успијева, али само у ових, наизглед лимитирајућих, петнаест редака.

СИГНАЛ

Скоро се додирнусмо. Коса боје пшенице залепрша као пред олују, са прозора њеног воза, експресног, међународног, који пројури ка западу.

Ја сам стајао у ходнику локалног воза с локомотивом ка југу.

Ухватих њен поглед у трену, два језера у магновењу. Зар морам на овакав начин да хватам колосек, да животну и љубавну шансу, која је била на дохват руку, имам и немам у једном трену?

А онда се њен воз зауставио. Сигурно је повукла кочницу? Изјурио сам из воза и потрчао (какве брзе пруге?), јурио сам брже од експреса! Има Бога, има љубави!

СТИГОХ до последњег вагона. Зашто она већ не излази и не трчи ми у сусрет?

Поче да ми измиче последњи вагон. Убрзо се удаљи и несташе на хоризонту.

Враћао сам се свом возу. Али, не беше више ни њега.

КОРОТНА КИША

Сваки пут када се погледам у огледало, сјетим се те ноћи. Зато мрзим свој одраз и кријем огледала, али с времена на вријеме знатижеља је јача и ја тражим своју слику, надајући се да се нешто промијенило иако савршено добро знам да није. И никада неће.

Дуги ожиљак, дубок. У мојој машти је то неман. У тренутку ми се врати све. Пут према мору, гласна музика, наших двадесет и неколико година. Неустрашиви, млади, жељни свега. Убијеђени у своју непобједивост. Киша је непрестано падала. Никад себи нећу опростити што нисам послушала упозорење: „Немојте сад. Сачекајте јутро.” Ми смо се насмијали. Забога, знамо возити! Нас двоје, флаша црног и брзина. Често сањам казальку која показује све већи број.

Десило нам се оно што се дешава другим људима. Непознатим и безименим. Изгубљена контрола над возилом. Вијест на сутрашњем дневнику, иницијали у црној хроници. То је све што је остало. Сјећање на фарове који се приближавају, звук трубе, шкрипа кочница. Његово тијело у мртвачници.

А ја годинама избјегавам огледала.

ПЛАЖА

Јутро на плажи. Нема купања због таласа. Имам оправдање за неизвршавање основних туристичких дужности. Волим кад околности преузму одговорност, а ја могу да дивљам по своме. Тајно цртам људе и додељујем им друге животе.

Глорија прва улеће у кадар. Она активно емитује лепоту. Глади ноге позивајући посматраче да то запазе. Али њих нема. Баца косу уназад. Женствено је љута. Запажа је једино Видосава. Њој ништа не промиче иако човек никад није сигуран да ли је то она или њен споменик. Та Вида, жута свећа у препоштену тебет кисти-му без корпица.

Међутим, није ту само она чувар врлине. Озбиљно је угрожава једна универзална мајка, крупна крушка Јока што у неколико својих руку држи по парче хлеба и паштете и зове децу.

На ту понуду, међутим, пеца се риба великих морских дубина, грудата Чавора са танким ногама, спремна да баци мастило и отме храну. Али...

Како преко Сивије, црвене кобасице с наочарима, Сивијине мајке Старе Планине и њене комшинице Мокре Горе, а богами и маторог Златибора у плавим гаћама, модел Mexico 68.?! Тешко.

МУВА GIOVANNI

Никоме није смео да каже како је умро. А то је главна тема разговора тамо где је отишао када је умро. Платио је чиновнику да ћути, и он је ћутао. Толико је чврсто скривао, а није лагао, никада није лагао, даје свима било сумњиво. Поаро, Холмс и Џонсон одувек су придошлице гледали испод ока, а њега посебно. Остале и није толико интересовало, питали су га по пет, шест пута, али након пет, шест игнорисања нису даље наваљивали. Неког је чекао врт за средити, неког партија шаха за одиграти. Николас је ћутао и гледао летеће инсекте, неке хватао и стављао у свој инсектаријум. Писао писма жени и мислио да ће и овоме доћи крај.

Док није дошао Ђовани. Ђовани се родио као пастрмка. Када су га појели, постао је некаква птица, па лептир, па коњ, па виолина, па мува, па човек. И онда је умро. Док је био мува, уживао је највише. У Риму, са женом и потомцима, сваки дан био је вечност. Док га за време једне поподневне летње шетње нису затворили, међу уље и млевену рибу, у Риму. Препознао је Николаса и почео да седи са њим. Полако су почели и да причају, о инсектима, помагао му је да ухвати оне велике, неухватљиве. Пред крај једног његовог дана, а све је то један велики дан, устао је са стене и легао у инсектаријум.

Николас га је залепио и схватио да је требао више да путује.

ЈАГОДЕ И ШАМПАЊАЦ

Девојка у пиџами са веом на глави истрчала је из једног берлинског улаза и утрчала у Ritters продавницу на углу следеће улице. Затражила је да јој направе чоколаду од 200 грама са шампањцем и јагодама. Сачекала је пар минута да се укуси измешају, чоколада упакује, цена одштампа. Своју дозу ендорфина и елеганције платила је 4 евра и 49 центи. Није сачекала кусур већ је позвонивши комшији на интерфон устрчала уз степенице до стана број 7. Бацајући се на сомотски двосед притиснула је PLAY и загризла своју филовану стварност.

ЕКСКУРЗИЈА

Да ли има неко ко не може да плати екскурзију?

Чујем питање разреднице и не дижем поглед са текста нове лекције, читам а мисли ми сијеку слике свега онога чега немамо и имамо а о чему се мало знало и још мање причало.

Скривам поглед да не би заплакао на нечијим новим панталонама, перници пуној оловака, украсима за косу. Скривам поглед у редове црног мастила и надам се, знам да ми раде преправку маминих панталона, а ако нас неко позове у надницу, остало би и за џепарца.

Хвата ме језа и страх помјешан у радост ишчекивања, можда изабери баш мене.

Имате право на једно бесплатно путовање – наставила је разредница – па ако немате ништа против, нека то буде Никола.

Против!!

Гутам сузе док ми вапај слама душу, па он долази аутом у школу!

ОТАЦ

Једном кад је мајка хтела да опере веш у лименом кориту, затече у њему мртву кокош.

Окачи је на жицу за веш у дворишту иако није била добро опрана.

Радовала се томе што је дан био сунчан и повољан за сушење.

Јер, да је падала киша, морала би да је окачи у соби и отац би опет завршио у лудници.

Он је једном као дете откинуо главу глисти, и од тад не подноси ништа без главе.

Кад год заглави у лудници, доктори га питају: Па, како си знао где јој је глава?

А он увек одговори: Па, контра од дупета.

То их увек изнервира и онда сами себи дају неке инјекције, а њега умире бејзбол палицом и пуне кући.

Само због тога он не воли кад мајка по соби качи заклане кокошке.

СУПЕРЦВЕТ

Суперцвет није био као Супермен. Не. Био је бољи од њега. Он је мирисао, за разлику од Супермена који је смрдео, јер је летео кроз свакаква срања спасавајући разне изгубљене случајеве, којима је Бог одредио да страдају.

Али Супермен је уобразио да је он Бог, и да треба да брине о судбини људи.

Зато се једном приликом саплео у ваздуху и положио кичму.

Од тада се возио у инвалидским колицима и кукавички газио цвеће по ливадама.

Али, Суперцвет више није могао да гледа толику неправду према својим сународницима.

Сажвакао га је један смрдљиви, брабоњајући створ.

ТАЧКА

Сићушна, као траг убода, не одваја се од улоге означитеља. Не робује руци, која је преписује. На крају је сваке реченице. На последњем непремостивом зиду интерпункције. Иако је, не траже, она нађе сваког, па и оне који јој се удварају запетама. Или, желе да је подмите двотачкама. Тротачком. Увек је испред, или иза себе. У апсолутној тачности оног што једино означава. Како у Језику, тако и у Математици.

САН

Мозак се никада не одмара, чак ни у сну, који је његово најомиљеније скровиште. У њему он чита на миру своје одложене ликовне и меморијске записе. Упоређује их, као незасита жена своје љубавнике. Нико те списе није прочитао. Њихова тумачења припадају снази нагађања, којима Бог, преко песника, збуњује сањаре. И држи их у вечном сиромаштву, да би га памтили, док он њих заборавља. Забрањује и оставља без постојања. Сан је плажа на којој се фантастична зоологија храни људским месом.

КЉУЧ

Кад би људи били ковчези, све би било много лакше.

Пловили би улицама, сваки за себе, препуни тајни и скривених успомена. Неки би били свјетлуцави и романтични, испуњени топлином, меки, као облаци. А други мрачни, пуни тамних ћошкова. И неки празни. Усамљени, у свом забораву, можда тек са покојом шаком горчине.

Али сваки ковчег би имао кључ. А сваки кључ би ослобађао њихову душу. И када би неко које изнад свих нас одлучио да отвори све бравице одједном, да похрле сва та маштања, сјећања и наде. Као јато најразличитијих дивљих птица које је свијет икад видио. И мале, и циновске, бијеле и шарене, усхићене и преплашене, све у исти мах! Каква би то бура била... До неба. И назад.

А кад би се стишала, ковчези би јездили откључани, ношени истом струјом, знајући да нису сами и да нико више ништа не крије.

Заправо, људи и јесу ковчези. Скривени, чувани, драгоцени, усамљени и дијељени, заборављени па опет откривани... плове... препуни тајни и скривених успомена, сваки за себе.

Кад бих само могла да докучим постоји ли кључ, ко је његов чувар и како наћи скривену браву, заиста би све било лакше.

ЗАБОРАВ

Патник на путу одложи своје оружје: „Време да се снива”, помисли, и клоне на траву. Ваздух је био свеж, питак и слadak. Тишина свечана, ноћно небо орошено стаклићима, као велики лустер се њихало. Непознати путник скиде свој капут и удахну ово кристално вече, чисто и опојно, па размести своју постељу на трави. Дисаше мирно, а опет дуго узимаше ваздух; то не беше дисање бегунца – предуго осамљеног човека, који ништа сем лутања и свог гласа не позна.

Лако је пао у сан, док га је ноћ једном руком грејала. Ништа више није постојало... мисли се распршиле, одлетеле... ни стрепње да га мучи... ни сумње да нагриза. Удомљен је спавао, танушном копреном сакривен и сигуран. Ту је, а више не постоји. Постоји, а више није ту. Неки други свет га зове, он му се радо одазива. И све је ближе, и све је тише, он лагано урања у мрак, из ког га дозива једна нежна рука и води до старог моста чије дрво пуцкета под стопалом, а ипак, то је најжељенији пут сваког патника. Онај пут што ослобађа терета година. То је пут што води у Заборав.

ПУСТОЛОВИНА ЗАЛУТАЛИХ ПРОЛАЗНИКА И ЗАЛЕЂЕНИХ КРОКОДИЛА

Ово је прича о путовањима залуталих пролазника, потопљених у мочварама, што су мислили да срећу су пронашли на меканим покривачима маховине и у сан лако упловили. Нико их не дира. Ово је прича о топлим капима које су заледиле крокодиле, у оним тренуцима кад се месец снебивао да над огледалом скине шешир и уз дубоки наклон сребрни одсјај за плес замоли. А крокодили су у чуду остали и ништа нису јели. Пловили су далеко, дубоко. Залеђени крокодили од умора заспали, нису се бунили.

Сад и пролазници и крокодили заустављени, у причи заглављени, ћуте.

ОЧИ

Лоше је време. Ужарене стреле пробијају земљу. Јуче је прободено лево, данас десно. Сутра се није побунило. Али јуче и данас пробадају сутра. Убоди нису велики. И земља није велика. Све је мало. На месту малих убода, настају мали резови. Резови не боле. Не крваре. Резови у јамама живе.

Бесконачне сиве јаме. Из јама сија бледа слуз. Из појединачних јама искачу појединачни колutowи.

Котрљају се. *Дотакли су влажно тло.* Болесни су. Не плачу. Колutowи скакућу. Траже место одакле су изникли. Колutowи желе назад. Скакућу. Не виде.

Почиње песак уместо кише да пада. Сутра је променило време. Скупило је јуче, загрлило данас.

Колутови се враћају у прободену земљу. Нестало је конца за зашивање. Иако није био битан. Од њега ништа није зависило.

У пресудном смртном трену и са леве и са десне стране, нестају живе јаме из лошег времена.

БАРУТ И МЛЕКО

Одмах након рођења, пробудио сам се мртав. Стрељане руке лежале су на хоризонту преминуле музике, чекајући ме да их подигнем. Прошла је поноћ. Устао сам из удобног абортуса и кренуо ка Излазу, го. Комарци су опседали непролазну крв, обилазећи ме попут искривљених свећа. Згрчено лишће прекрило је бескрај. Бежећи, угледао сам себе у излогу сигурне пропасти, али нисам успорио. Трчао сам што даље од крштења, колевке, опела. Трчао сам у неповрат.

Неподобни мрак оштрио је своје намере о ивицу ослобођене пресуде. Мртва деца смејала су ми се у лице, гризући остатке смрвљеног Ја. Боси дланови, окренути ка ватри, саплитали су ме. Журио сам да нестанем, да ухватим себе. Метафоре су стајале у месту. Снег је вековима падао, продубљујући родитељске замке. Божји лавез натапао се истинским незнањем. Бука је скакала по немоћним стопалима бекства, чупајући ме за косу. Мучнина је плivala осакаћеном трпезом.

Помирен са собом и смрћу око себе, устајем из кревета. Убрзано дахтање струји низ савијена леђа првог лица једине. Тескоба отвара прозор. Охлађени зној пуни поцепане ципеле. Крда неосвешћених држе ме на ланцу. Не помера се. Врана стоји на прозору, ћутећи. У шаци трагично одсутног духа, повлачим ороз. Блато ме прихвата у наручје. Расцветала папрат заклања ми поглед на свет.

ЛЕТИМ!

Лети перје. Који ли то (не)срећник у комшилуку спава на пернатом јастуку. Она је мени поклонила камен белутак за под главу. Подваљујем јој, уместо да спустим главу на његову хладну, глатку површину, ја ударам главом о камен белутак. Зашто? Зато што она обожава *крваве типове*. Њој за љубав, глава ми, као и камен, увек крвава. Сад кад сам тип по њеној промисли, ње нема.

Лете голубови. Нека само лете, слетеће и на мој балкон. Ухватићу бар једног, три дана ништа у *кљун* нисам ставио. Лети авион. Ако се горе, у небу распадне, ето нечијег новчаника на мом балкону. Где ће да падне авион, баш ме брига, уз голуба, пола хлеба и флаша пива није на одмет; *кад је бал, нека је бал*.

Је л' комшија то мени: *Не једе се све што лети!* И то, мени, који сам горе, високо, на деветом спрату, а он доле, у дворишту зграде. Видеће он свог бога. Летим!

Ово је крај ове, ионако, кратке приче. Па ја не уем да летим, мада сам због економске кризе лакши од пера.

РАЗМЕНА

Спаковали смо мајице, купаће костиме и кренули на њихово „Плаво море”. Они су спремили гомиле џакова и кренули на наше „Зелено” море које је у међувремену пожутело. После петнаестак дана понели смо кесу са шкољкама и шареним каменчићима као успомену на њихово „Плаво море” а оно су кренули назад са пуним џаковима нашег „Жутог мора”. На раскршћу између њих и нас возови су нам се мимоишли. Ми смо им махали лепезама а они нама срповима и косама увређени што смо понели мало капљица њиховог „Плавог мора” на препланулој кожи. Тако смо се годинама мимоилазили носећи своје утиске. Када су се околности промениле, нисмо више размењивали мора. Свако је задржао своје и своје истине. А каже се „истина највише боли”.

МОГУЋЕ

Ако јој сад залијем и цвеће на сталажи, могуће је да ће ми Ружа опростити што се у ситне сате враћам кући. Да бих залио саксије на врху, морам да се попнем на столицу. Могуће је да све стожичине ноге нису једнаке дужине, а могуће је и да под није идеално раван па ће столица бити климава. Ако је нестабилна, могуће је да ће се пода мном заљуљати, да ћу изгубити равнотежу и да ћу пасти. Ако паднем, могуће је да ћу се тако угрувати да нећу моћи да устанем. Ако ме затекне да лежим, могуће је да ће ме оптужити да сам се опет напио. Могуће је да се Ружа досетила да ћу, као и увек у ово доба, залити цвеће, намерно ми подметнула најклимавију столицу да ми се освети што сам ноћас с друштвом банчио у кафани. Могуће ја да га је и сама већ залила. Све је могуће, све.

ПРЕДАХ

На непокошеној ливади митраљеским рафалом покошени млади ратници, уморни од ратова, спокојно одмарају.

Љиљана Милосављевић

СТОП

Пробудим се, на ТВ-у гологузе, весеље... да ли је
рат стао!?

Можда ће неко да нам јави... Свет је полудео... Че-
кам.

Тања Милутиновић

RESIGNATION

Свима је лепо са мном, сем мени.

ИЛИ – ИЛИ

Или је све у мојој глави, или сам ја у нечијој глави.

ГРЕЈПФРУТ

На порцеланском тањиру грејпфрут. Жут као дукат. Округласт као пун Месец. Као реликвију стављам га на шаку. Тежак, а додир мек и нежан.

Палцима урањам у дебелу кору. Она под притиском лагано попушта. Скидам је полако, део по део. Као гушчје перо ситне капљице голицају ми надланице. По јагодицама мили храпава бела покорица. Ноктима је чупам и спуштам на сто. Егзотични далеки предели улазе у собу са мирисом једрог плода. Готово без даха раздвајам га на кришке. Кроз паучинасте опне провирују, као главе радознаца кроз полуспуштене ролетне, беле семенке.

Приносим кришку устима. Спремам се да загризем. Да осетим укус. Непце препустим ужитку. И наmrштим се, и скупим уста, устреба ли. Зависи колико је плод горак. Док не загризем, не знам.

Грејпфрут! Мање или више горак! Баш као и живот. Док не загризеш, не знаш.

НА СВОЈОЈ СТРАНИ

Прошло је од тада скоро тридесет година и никада више нисам обукао извиђачку кошуљу, а камоли неку другу униформу.

Било нас је четворо – два пара. Да не реметимо пуцкетање ватре и шуштањем трске пригушен шум таласа Борачког језера, тихо смо пјевушили уз прстарење по гитари. Изненада из мрака су искрсле раздрагане сподобе, непозване посједале у круг око ватре да би већ након пар минута почеле да траже ПЈЕСМЕ КОЈЕ СВИ ЗНАМО. Најгрлатијем типу који је наручио Г-дур сам уручио гитару и отишао на пливање.

У мјесечином позлаћеном језеру, међу умаласаним звијездама, те вечери сам одабрао страну.

ЉУБАВ

Ријетко слушам MORPHINE јер сам пролазећи кроз THE NIGHT написао једну од својих најљепших љубавних прича. Нажалост, ни она није била комерцијалнија од осталих тако да је моја љубав, непоткријељена чвршћим материјалним доказима, ускоро постала презрена. Кажем нажалост зато што ми је тада тако изгледало, али данас то сматрам срећом, јер ако се пише loooooove, онда је то нешто сасвим друго.

МИСТИЧНИ МАЈСТОР ВАРОШИЦЕ Д.

Мистични мајстор, саздан у вечности као неизлечиво свратиште хормона, лечио је у оно позно лето 1931. године музичку кутију која није осећала укус слатког од грознице и високе температуре.

Мистични, сјајни, мајстор у то позно лето свирао је без додира хармонику, под сенкама крошњи града Дебрецина глумио је жедног и до јутра тражио је нешто вредно међу сакупљачима поштанских марака и у левој половини главе.

Познати маестро, у то доба, облачио је цигле у свим други смисао и зидао раскошне клозете у варошице Д. На зидовима својих грађевина осликавао је: путању међу цвећем, људе што се пењу по крововима, купање у језеру, месец који отима лепе жене.

Љуљашку бачену у дубину неба, умирену контраверзом парадокса, у подробном објашњењу птицама да је прихвате као себи равну.

БОЈЕ

Сећам се... Ја заправо не знам чега се то сећам. Неке измаглице, беличастог дима у свитање којим је прошарано све пре ње. Као да је неко користио погрешне филтере на тој слици па су боје дошле некако бледе и скромне. Хладне. Примећивао сам боје и пре ње, онако у пролазу. Знао сам да постоје и то све. Па ипак, одједном су постале јарке. И сад се не сећам како је било пре. Нити желим. Често је посматрам док спава. Њу то нервира, трудим се да не примети. Попут дечака који у обданишту вара васпитачицу током поподневног одмора вирим кроз трепавице, вирим у будућност. Није увек иста, слике се мењају, позадине и перспективе поготово. Нижу се снови помешани са плановима, испреплетани тако да нико више не може да их разликује или, далеко било, одвоји. Комбинујем бескрајно као потезе на шаховској табли, мењам жеље и тактику, китим те слике најразличитијим рамовима. Да, све се мења. Све осим боја. Оне су увек јарке.

ДАНАШЊЕ ВЕСТИ

Кћерка моје другарице рече ми да су је од школе до куће пратила два лептира.

Данас је мом другу била сахрана.

Мом другом другу данас су рекли да болује од рака.

А моја другарица ми, сва у сузама, исприча да је данас на раскрсници остала згажена њена бела маца.

Нема умирања. То се сви ми само селимо, мењајући адресе.

И постајемо лептири.

КОСАЦ

Тмуран сам дошао у село, првог дана распуста. Нисам ни књижицу примио. На ливади смо сви: стриц, браћа, комшије, па и даљи рођаци. Коси се ударнички, по принципу: данас ја теби сутра ти мени. Разумем, али мислим где сам ту ја? У низу смо: један старији, онда неискуснији косац и тако редом... На ивици сам суза и намеран да молим стрица за милост, кад најстарији косац на челу објави предах. Минут за гутљај воде из крчага, па настављамо. На шакама ми се појављују болни пликови, од сунца несносни свраб, готово падам од исцрпљености. Мислим да одустанем, кад старац поново усправља косу. Одмор, па исто. Али како се нижу одмори и наставци, моји покрети постају складнији. Кретање ми се одвија мимо мог знања. Као да је ушло у посебно стање, лаки транс, који даје савршену слику усклађености механичких и вољних радњи. Призор који је диктирао искусни косац на челу: коси-одмарај-коси се преточио у моју свест и алатка је сама радила.

Снопове иза себе сам гледао усхићено.

Целог лета ме држала та чудесност синхроног.

На повратку у град, стриц ми тутну канту сира.

ИНАТ

Дошла је. Брзо је затворила врата, одмах изула сандале, села у фотељу и прокоментарисала тежину дана на послу, у банци, у продавници, на пијаци. Помислих, баш диван почетак за секс! Нимало страсти, нимало оног погледа који је синоћ обећавао добру компатибилност. Добро је да ми није поднела извештај са јучерашње сахране на којој је била! Подигао сам је са фотеље, понео и пренео на кревет. „Пази да ми не поквариш фризуру”, шапнула је заводнички. „Јебем ти сто и једну мајку, да ти јебем. Ћути, бре, ћути!” Да бих је подстакао да ме мало доживи и прими тренутак који делимо, прећутао сам. Почео сам да је љубим затворених очију и све је могло да личи на неку блискост да нисам осетио тај, неки врло јак парфем који је мирисао на бесмисао. И све би било, можда добро да нисам отворио очи и угледао сву отрцаност момента на њеним уснама. Ни у очима њеним, ни у њеним, додуше, врло бујним грудима, а да не говорим о осталим деловима тела, ни у души, није ме било. Још једна, ускраћена за мене оваквог. Још сам, значи, заробљен у царству једне жене. Моје, а туђе. И само тамо сам могао да се нађем и снађем. „Знаш, ово нема смисла, обуци се и иди”. Устао сам, отпио гутљај пива, окренуо се ка прозору, ставио руке у џепове, на брзину закопчаних панталона. Који ми је клинац!? Могох увек да обрадујем, макар ми се допале само минђуше. А сад, мучење. Тог дана сам се напио. Из ината курцу.

НА САМРТИ

Било ми је добро, да не грешим душу сад кад сам тако близу боги. Имала сам, као дете, најлепше лутке са сукњама од штраса, звездама у нацртаним очима и дугим трепавицама. Не жалим се ни на младост, пропили смо је у Лазаревој улици лежећи на летњем асфалту као у пијаном рингишпилу. Није нам сметало ни облачно небо, ни јефтин шпирит. Била је то младост рокенрола и вртоглавице од дувана. И волела сам, онако, поштено. Бивала сам луда целим телом и са пуно сласти и бљештавих боја. Ево, и сад се дајем – пуних девет година сам добра жена. Нашао би Миле себи бољу, али није желео. Воли он како миришем на божићне колаче са кокосом, на снег и чоколаду са бадемом.

И заиста, живела сам светлуцав и слadak живот налик на један дуги, божићни празник. Само, бого бре, зашто тако кратко?

ЉУДИ КОЈИ СЕ НЕ ЗАЉУБЉУЈУ

Има људи који се никад не заљубе, ни у људе, ни у идеје, ни у живот. Не, нису то они болесни, аутисти или неуротичари. То су обични људи, практични, прорачунати и некако ћудљиви. Умеју они и да горе у бесу, и да се закикоћу, и да љубе жену у одглумљеној ватри која је скоро као права, само што, ето, није права.

Рекли би људи, нису они лоши. Истина је, они заиста нису лоши. Али, нису ни добри. Они нису ништа. Од њих ћеш ретко чути речи које нису „ја” и „моје”, а и

кад чујеш неке друге речи, оне ће за собом оставити тако мало трага, да ћеш се зачудити како је могуће да постоје људи који у себи имају толико пустиње и шупљине у којој не одзвања ни ехо. Сви они ће ти се чинити као издубљено дебло спремно за потпалу или као лутка од дрвета међу правим дечацима.

И биће ти баш драго што ниси један од људи који се не заљубљују.

СЛУЧАЈ

Полицајац поздрави старицу удубљену у посао.

– Добар дан – промрмља без даха, држећи се руком за груди у којима га нешто прободе. Није навикао узбрдо. Скину шапку, обриса прстима зној с чела па се спусти на ниску клупицу.

– Баба Вуко, прича ли се ко уби Сретена?

Старица му упути бистар, искрен поглед.

– Не знам ја, богме, сине. Шта ја знам?

Мршавим рукама бира зрна пасуља с гомиле пред собом. Ситна зрна, убила и' суша, проклетиња, помисли. Вид' ово црно! Пу, Боже ме сачувај и саклони! Брзо се прекрсти и баци га, не осврћући се.

– А ниси никог видјела да је прошао синоћ доле према луци?

– Ма јок, как'а ја! Не видим ти ја добро, а и не гледам, да ти право кажем, имам и свог посла.

Осамдесет година. Одмориће се кад умре, вели.

– Нисам, сине, никог видјела, али једно ћу ти рећи... не знаш ти... ма не зна нико зла. Нико! Тај Сретен, несретни, ти је четерес' година 'одо, пио, убиј'о рођену жену кад му се прохтјело, прогонио дјецу... Ко ме да се жали, јадна? Јадна мајко, више сам за њима и њиховом муком суза пролила но за матером кад ми је умрла. Не знам ко га је убио, ал' се богме осевапио. Причај ти шта 'оћеш! Макар ово мало година што је остало оној тужној Даници, да јој Бог да одмори душу од зла. Не си-кирај ти се пуно, сине. Дош'о ђаво по своје и тако то ва-зда буде.

КРАТКИ СЛОМ

Трчећи кроз жбуње, саплела се и пала на траву. Осетила је притисак у нози и видела како јој се на белом платну ствара црвена флека. Покушала је да устане, али јој бол у нози није дао. Села је и заплакала.

У даљини чула је завијање. Следио је врисак. А затим тишина.

Дрхтала је у месту. Збуњена, уплашена. Погледала је ногу. Крви више није било. Устала је, пажљиво се придржавајући за дрво поред себе. Без проблема је могла да хода. Као да се ништа није десило. И дрхтавица је прошла.

Од чека сам ја то бежала? Помислила је и заспала.

СТРАНАЦ У ВЕЛИКОМ ГРАДУ ИЛИ HONEY SE НЕ ВРАЋА У РОДНИ КРАЈ

Полако, корак по корак, старац се шетао по граду. Гледао је зграде које су вјековима већ стајале ту, размишљао је какав би сад био његов живот да није било рата.

Сигурно је једно, он не би био странац у овом граду.

Његовим венама још тече мирис винове лозе која је расла испред камене породичне куће. У јесен кад би први грозд сазрео, слатак сок је привлачио пчеле и текли су мед и млијеко у старој авлији.

Топлину родног сунца кршне Далмације није могао замијенити капут од fine вуне у хладном велеграду.

Велики џепови били су празни, сјео је на дрвену клупу у парку, а продавачица кестена је умотавала врвине кестење у бијели папир као некада.

Да, некада давно, сједио је на истој тој клупи као студент пун идеала и наде о свијетлој будућности.

Његове наде и идеале уништили су рафали оружја. Ко ме је тај рат био потребан?

На прсте сад може пребројити пријатеље у овом граду, један или два, а некада ни броја им се није знало у старом крају.

Сад је стара авлија пуста, људи су се раселили по свијету у градове од асфалта и бетона, села су остала празна. Пчеле се не враћају на ратна згаришта, не тече више мед и млијеко у родном крају.

ВОЗ „САНАТ”

„Замисли да дању и ноћу, дакле перпетуелно, два воза хитају један паралелно с другим. Први је пун путника који раде свакодневне послове, само што то чине у вагону. У другом возу су глумци и њихов задатак је да опонашају путнике у првом возу и сваки то чини на свој начин, један глумац је доследно реалистичан, другоме су покрети наглашени, трећи има костим... Циљ ове представе је да забави путнике који живе у првом вагону и када год им затреба разонода, они баце поглед на воз са забављачима. Али не могу дуго да посматрају, важније им је оно што у том тренутку раде: пеглају, трче, воде љубав... Иако интересантни, глумци су само то: опонашање, а не стварност. Сада замисли шта би било када би се ти глумци улили својом композицијом у први колосек и стопили у један воз. Њихов посао би био да помогну путницима”, рече професор књижевности одговоривши на питање збуњеног студента о улози уметности у савременом друштву.

ДОПРИНОС

Кубански рибар Хозе Перес Мајо је у ноћи између 14. и 15. априла 2012. године налетео на стене које као да је неко посејао посред залива Батабано. Упркос његовој завидној навигаторској вештини, барка му се разбила а он се, као добар пливач, некако дочепао обале.

Дотични највероватније никада није чуо за „Титаник” нити је могао претпоставити колико је кобна била ноћ коју је управо преживео, када је тачно пре сто година овај велелепни брод потонуо са својих 2224 путника али, веровао је, попут поносних белфастских градитеља „Титаника”, да је његова барка непотопива.

Хозе Перез Мејо нимало није желео да овом својом незгодом да било какав допринос прослави стогодишњице велике бродске трагедије. Но, чињеница је да је он нехотице и сасвим спонтано, а пре свега симболично и радно, обележио јубиларни датум ове огромне поморске катастрофе на врло необичан начин.

СТРАТИШТЕ

У месту Гузоњача, далеко од престонице и људи негде у брдима где је бог рекао лаку ноћ, пре више деценија направљено је стратиште где су стрељани осуђеници на најтежу, смртну казну, из разноразних, често и чудних разлога.

Ту су људе довозили у службеним камионима и везивали их за диреке који су у ту сврху побијени у земљу. Интересантно је да је овде повез преко очију

био обавезан чак и за оне осуђенике који су га упорно одбијали. Потом би стрељачки вод заузимао своје место и даље би се све одвијало по наредби. Претходно би задужено службено лице проверило да ли су се сви склонили са дотичног места да се неко недужан не би нашао на путу метка. Кажу да се једном десило да је страдао поп који је исповедио неког несретника, али то је било онда када се сматрало да ово и није нека велика грешка.

Тако је то било у Гузоњачи, месту далеко од света и очију. И живота, наравно, јер ту је било апсолутно немогуће преживети. Није било нимало лако бити центар у једној таквој периферној забити.

ДИЛЕМА

Седим затечена и нема пред белином папира и размишљаам шта да напишем?

Оно што бих желела рећи – не смем написати, а оно што бих написати смела, тако је безначајно и ништавно.

И шта да напишем кад сам већ ту? Ништа. Изгледа да и ово што написах сасвим је довољно за оне који читати (између редова) умеју.

ЖЕНА КОЈА СТАЛНО ТУЦА

Никада се нисмо упознале иако живи у згради крај моје. Ипак, задивљује ме њена преданост. Сваког дана она туца шницле на кухињској дасци. То добро ради, судећи према јачини звука и усаглашености ритма са кратким прекидима који допиру до мојих ушију.

Код ње пристижу залудне жене којима она уредно читава вакелу. Ако и не дођу свакодневно, она их редовно туца телефонским путем. Разговори који се воде су корисни попут савета из женских часописа.

Кад јој се син врати кући с посла, тад настаје крешендо. Чини се да је увек изгладнео и изнемоћао као да пристиже са фронта. Када га мајка „подоји”, син се прикључује менталним баханалијама згубиданих жена. Зашто се још увек није оженио, а није ни педер?

Почела сам да схватам због чега је њен покојни муж сваког јутра бацао комаде бајатог хлеба на симс мог прозора. Морао је и он некога да туца. Благо сину, удовице дуго живе.

ПАПИРИЋ

Ишао је полако и пажљиво ситним одмереним корацима. На лицу му је лебдео задовољан полуосмех. А како и не би, када му је јутрос лекар рекао да са оваквим лабораторијским налазима лако може доживети стоту. Коса, са понеком седом, лицем, не претерано избораним и свим својим зубима, нико му не би дао осамдесет година колико је носио. Водио је одувек умерен и миран живот. Никад није пушио, алкохола се ужасавао, а жене није претерано обожавао. Самачки живот који је водио, ушао му је у све поре и није био спреман ни са ким да га дели. Занет својим мислима није ни стигао да чује повик: „Пази, ауто!” Чак му је на лицу остао исти задовољан полуосмех. Ветар је почео да се поиграва с белим папирићем, односећи га ко зна где.

Био је то лекарски налаз.

ЈЕДАН ДАН ЕВЕ ИВИЋ

Када је Ева Ивић тог дана, првог у месецу октобру, устала, није ни слутила шта ју је све чекало. Није приметила да је на аутопуту изазвала несрећу, коју је сама за мало избегла. На послу је затекла шефа са најбољом пријатељицом и свима то разгласила. Њеном кривицом је фирма изгубила важног клијента и њеном кривицом је нестала струја у целом кварту. На повратку кући се заглавила у гужви на мосту. Није приметила девојку која је прошла поред њеног аута, прескочила ограду и пребацила ноге преко ивице. Не, госпођа Ева је била заузета разговором са супругом, који је баш тог дана одлучио да је напусти. Није видела када је девојка скочила и због тога ће жалити до краја живота. Могла је да је спаси, рекли су други. Могла је да јој помогне. Али госпођа Ева није могла да помогне ни самој себи па ни другима. Госпођа Ева је увек гледала само себе. Тако је било и тог дана, првог у месецу октобру.

КОД ГОДОА И ЊЕГОВИХ

Деветог дана на мору остао сам без књига за читање. Дан касније, док сам покушавао да пливам имитирајући стилове виђене на телевизији, као грч стегло ме питање: шта је Годо радио док су га чекали?

Лежећи на песку, омамљен сунцем, на капцима затворених очију угледао сам светлу собицу. За столом је седео висок младић, дубоко замишљен. Тргао се када је у просторију ушао старији пар: „Сине, изађи мало напоље, дружи се са људима. Можда упознаш некога!“ – рекла је мајка. „Не слушај је синко, опет ћеш налетети на оне будале које очекују спасење!“ – повикао је старац. Младић је устао и кренуо према вратима. Већ је закорачио преко прага, а онда је застао и проговорио: „Не бојим се ја њих и није ме брига шта очекују од мене. Бојим се оне девојке коју сам срео.“

Задремао сам размишљајући ко би она могла да буде. Тргла ме лопта која је плеснула по мом стомаку. Отворио сам очи и угледао девојку коју сам јуче упознао.

„Јеси ли одлучио?“ – питала ме онако премлада.

„Бојим се да те не повредим“ – промуцао сам.

„Чиме?“ – рекла је дрско.

Иза ње су стајали Владимир и Естрагон.

ЖИВОТ

Родио сам се независно од своје жеље. Играчке сам добијао од рођака, оне које други за мене одаберу. Уписали су ме код добре учитељице, мрзео сам је. После су ме уписали у средњу медицинску школу са жељом да постанем доктор, а како нисам завршио факултет који сам уписао да их не разочарам, сада подмећем гуске непокретнима и патим и због њихове и због своје судбине. Заволео сам, оженио се, оставила ме је. Желео сам ћерку, а добио сина. Свеједно га волим, али он мене мрзи. Јуче сам отишао да се опет понижавам пред својом бившом и молим је да ми дозволи да свог сина одведем на базен. Врата ми је отворио син. Рече ми: „Да идем с тобом?! Ја имам дванаест година, ако желим да идем на базен, ићи ћу с другарима.” Отишао сам кући и узео пиштољ. Ако нисам могао бирати хоћу ли се родити и како ћу живети, могу по својој вољи прекинути овакав живот... А онда, би ми жао тог ништавног живота...

ЖЕНСКА ПАМЕТ

Случајан сусрет. Од његовог безобразног погледа хаљина ми постаде провидна.

– Где си, што те нема? – пита.

Мумлам нешто себи у браду док гледам у под: по-кушавам да останем мирна.

– Лепа си. Као и увек – рече.

Душа ми је нестабилна к’о језгро уранијума. Ах, када је реч о језгру, научници су се намучили да му до-дају само један једини протон не би ли га увећали. По-цепало се уз ослобађање огромне енергије.

Подигох поглед. Срце стеже.

– Читала сам да свака материјална честица има своју античестицу. Ако се сударе, међусобно се потиру, остављајући за собом само енергију – рекох.

– Стварно? Шта радиш вечерас? – упита.

Ако је човек у тренутку смрти лакши 21 грам, раз-мишљам, онда душа има масу. Присутни упорно бом-бардује моје душевно језгро. Проговори ли још коју „паметну”, десиће се нуклеарна експлозија у затворе-ном суду. Ко ће после све то да поспреми?

Можда је ипак боље да се сударим са својом анти-честицом?

САН О ЛОБУТИНУ

У том мом сну, драги мој, моје су ципеле црвене лаковане салонке, познате марке са штиклом од дванаест центиметара. Ја сам ко fucking Дороти из Оза. Корачам булеварима свих непосећених градова, висока, срећна у мојим fucking crazy салонкама. Гиба се калдрма под мојим ногама, топи се асфалт, лете искре кад штиклом дотакнем тло. „Асфалт се милује са твојим штиклама...” Сви они градови и предели са слика мојих срећнијих пријатеља сад ми падају пред ноге. Успомене, сећања других људи сада освајају и моје ципеле и знаш, драги мој, тако је fucking феноменално! И онда, други сан. Исте црвене шеталице. Лето, поветарац, ја у белој лепршавој сукњи и мајичици на бретеле, носим наочаре за сунце и излазим из педесет тројке на станици код шољице. То је, драги мој, за мене срећа. А онда, поглед ми склизне на ове моје старе, јефтине, кариране, пијачарске, опште место, fucking несрећне кућне папуче. Па реци ми да ли да купим једне црвене лаковане салонке, познате марке са штиклом од дванаест центиметра и да више не сањам?

Дејан Печеновић

МЕНІКО

Чврсто стиснуте капке пробија бесана светлост неонске рекламе у соби једног јефтиног америчког мотела.

У ритму паљења рекламе препознаје плачни зов далеке трубе Мексика.

ПОРОДИЧНА ФОТОГРАФИЈА

Гледао сам јој очи. Заспала је. Тај мали створ ју је убио. Бело лице се није осмехивало више. И даље су јој капљице зноја одлазиле ка болничкој хаљини. Мук је завладао у просторији. Мала Воља саткана од меса са два округла океана је вриштала поред нас.

Сада имам четрдесет и четири књиге. Гледам их на полици како чекају мене.

– *Само скупљате прашину.*

Полица се налази изнад витрине на којој су поређане фотографије. Она има седам година и покушава да их дохвати. Закачила је телом један стаклени рам који је пао на под и ударио о паркет. Разбио се. Устао сам из фотеље и уз пар лаганих корака пришао девојчици. Померио сам је у страну да се не би посекла. Пружио сам руку ка разбијеном раму и осетио бол на кажипрсту.

– *Мала посекотина, ништа страшно.*

Подигао сам фотографију и прислонио уз груди. Девојчица је заплакала.

– *Ниси повредила маму, не плачи.* – рекао сам.

БОРБА

Како је све смишљено и саткано тако само да би ми сметало, све око мене упира сву своју вољу и снагу да би ме у свему и свачему омело, онемогућило и спречило. принуђен сам на свакодневну борбу само да бих могао да заслужим неку ситницу, да је освојим, да бих досегао нешто, стигао негде. Упорно и марљиво, за све, баш за све морам да изгарам, да се борим, а ја нисам неко ко је створен за борбу, нисам ни добар посматрач неке борбе.

БЕЛИ КИТ

Видео сам белог кита! Или ми се учинило? Изронио је, избацио велики млаз воде и заронио. Или ми се само учинило?

Протрљао сам очи и угледао јато белих китова како сви одједном израњају и избацују, сваки свој млаз воде.

Подигао сам харпун и замахнуо. Једном, још једном и још једном. Рука ми је била уморна, али нисам престајао док је при руци било харпуна. Када сам бацио и последњи, пао сам од умора на земљу а једини, преостали бели кит ми се сасвим приближио и попрскао ме млазом покупљеним на највећој дубини.

КАЛИМЕРО С ОНЕ СТРАНЕ РЕКЕ

Калимеро (69) је дошао од преко. Говори другачије него ми. Његова викендица је много гора од наше. Ми једва издржимо пет дана да се не посвађамо и дигнемо се кући. Вода нам смрди, комарци нас убадају. Он нема с ким да се посвађа. И нема где да се дигне, он тамо живи. Чисти туђа дворишта за 400 динара, кад има добар дан. Некад ради само за пиво-два и цигару. На колица товари цигле, камење, траву и земљу, а ми играмо тенис. Кад имамо добар дан, ми не радимо ништа, ми играмо тенис. Док говорим детету: „Не греби рекетом по бетону”, пролази и са њега цури зној. Док потапамо есенцију биљке, разводњавамо је, цедимо и пијемо њену душу, Калимера, који је некад, тамо негде преко, имао право име и презиме, не можемо појмити с рекетом или шољицом чаја у руци, већ само с пивом или лопатом. Можда је некад, тамо негде преко, играо тенис сваке суботе. Можда чак и голф.

УРИНОКУЛТУРА

Новинар веома посвећен свом звању би упоран, тако да је једног дана доспео до веома интригантне личности из света уметности где је остављала изузетан дојам. Мултимедијалност би његово опредељење у стваралаштву, зато је он варио скулптуре, писао, глумио, сликао, режирао, свирао и певао. Док је био млађи, знао је да нацрта и неки стрип. На почетку живота је рекао да мрзи људе. Данас његови радови налазе своје место у калупу вечности. Постао је славан.

Новинар упути питање великом уметнику.

– Шта следеће намеравате да реализуете?

– Да се попишам у чашу!

– Када ће да се реализује тај перформанс?

– Овог тренутка! Пред вама! Поставите чашу на тротоар испред мене, па ћу вам исказати целокупан приказ стања душе која се олакшава пред гледаоцима.

Нашла се и чаша и поставили рефлектори због јаснијег снимања, пришао је датом месту поприличан број људи, чула се и музика са неког звучника и онда када је уметник приступио стваралаштву, млаз не би довољно јак да се затекне у чаши и она оста празна. Ипак га присутни грле и тапшу, понеки су узели и аутограм, но нико није приметио да се у том тренутку уметник упишао у гаће. То је увидео само новинар и схватио да је то било од среће!

Јутро је. Поново. Култура смрди на урин.

ПРЕВАСПИТАВАЊЕ

Утакмица је улазила у дубок и неизвестан ток. Нервоза и умор су доносили другачији ритам. Сунце је било на изласку, тако да је хлад високог растиња прекривао терен. Присутни изван ивице игралишта постали су темпераментнији у навијању за. Донекле и онима у пролазу ситуација је привукла пажњу наше игре на једном кошу три противу три.

Ушао сам у дуел са много искуснијим и јачим противником. Након агресивног кретања ка кошу лопту сам узео са обе руке, затим направио први корак и за њим много већи искорак, што је у том двокораку оставило мог чувара далеко иза. Лопта је благим полагањем леве руке прошла кроз обруч и заталасала мрежу коша.

21 : 19

Победа има добру и лошу страну.

Девојке су ме симпатисале, и неколико дана сам покушавао да многе избегнем. Неки људи у скупоченим оделима тапшали су моја рамена са смрадом алкохола и хране која су била као њихов ореол. Они шту су ми завидели, поломили су ми леву руку и тукли ме још. Лежао сам на тротоару не разазнајући лица нада мном. Немој да се истичеш, остани на маргини и опстаћеш, упамтио сам савет непознатог гласа. Тако да су наредне две деценије биле првенствено заузете пецањем рибе у реци.

Једног сасвим обичног дана попут гомиле претходних упецао сам златну рибицу. И нисам имао жеља.

МОБИТЕЛКА

Једног сам случајног дана сједио покрај ње, младе и привлачне дјевојке. Нисам обраћао посебну пажњу на њу, гледао сам улице и пролазнике. Она је гледала у свој мобител, грчевито га је држала у руци и није скидала поглед с њега.

Гледао сам и промет и аутомобиле, то живо пулсирање града у кретању. И небо у прозорима. Она је, сада већ с изразом досаде, и даље гледала у свој мобител.

Пролазећи покрај парка, видио сам шарене боје ране јесени. Видио сам и пса који се радовао једном отпалом листу. Она је и даље гледала у свој мобител. Нитко ју није звао, нитко није слао поруке и вјеројатно је зато тако упорно гледала у њега и невидјела ништа око себе, чак нити мене, свог сусједа, старог знатижељника који се све више чудио времену у којем живи.

Цијели један свијет згурао се у тај малени апарат, а нитко да назове.

ПАС РЕЖИ, А ЈА НЕ ЗНАМ ЗАШТО

Свакодневно до свог слабо плаћеног мјеста на Присављу пролазим покрај једног лијепог дворишта, правог врта, уређеног с много мара и пажње, а чува га један красан пас, расни њемачки овчар.

Када пролазим, сам пас не лаје, само ме мирно гледа својим црним мудрим псећим очима. У том погледу слуту се неко пријатељство и топлина.

И ја пса редовито поздрављам. И када сам сам, и када нисам.

Али када идем у друштву, с колегама, с једним или више њих, тада пас зарежи, а зна и залајати и нервозно трчати уз ограду дворишта.

Је ли он љубоморан на моје друштво?

Или зна ли то пас нешто више о људима него ја?

УБОЈИЦЕ ТИШИНЕ

Они живе дубоко у зидовима. Настањују цигле и бетон, жбуку и креч.

Чула сам их први пут у касно прољеће. Њихово тихо мрмљање и неразумљиво пјевушење звучало је као помијешане станице на радију у некој удаљеној соби. Ходала сам по кући, тражила. Жамор је у свакој просторији био готово исти. Нигдје није било упаљеног радија.

Нагонски сам наслонила ухо на зид и схватила да звук допире управо из њега.

Прислањала сам ухо на зидове у благоваони, у дневној соби, по цијелој кући... Ослушкивала сам данима, тједнима. Слушала сам зидове предано не бих ли чула бар једну разумљиву ријеч. Нисам успјела.

Од ове јесени бука је све јача. Чујем их и док спавам. Прислањам ухо на зидове и ноктима скидам креч, гулим жбуку.

Постала сам авет крвавих ноктију у кући у којој се више не види које боје су зидови.

Нећу отићи одавде. Никада нећу отићи одавде.

КОСТ У ГРЛУ

...Као да ми неко није дао да дишем, као да су ми прекинули довод кисеоника у моју кабину, и тешки претешки камен свезали за моја плућа па ме бацили заједно са њим у воду. Ваздуха – ни од куда. Једино сам рибе могла видети како лете свуда око мене, чак и ноћу по мојим сновима, чак и на сувом, по трави и ваздуху – и једино, што ми је тако буновној пало на памет, било је: мора да ми је нека од њих грешком залутала у плућа.

Требало ми је ваздуха, а срце ми је остало на дну; отворивши коначно очи, осетила сам једино још слане капи како ме пеку по образима. Удахнула сам, али ме је гребала кост у грлу сваки пут када сам хтела да дишем.

ВЕЛИКА СУБОТА

...Опет остаје скривен као црно испод ноктију, као руб хаљина које додирују тло; далеко од свих који су га желели присвојити, опипати, па спознати пошто би донели свој суд...

...Судове пуне устајалих течности износили би на пијацу ни не приметивши извор воде који је скривен остао под њиховим корацима којима су журно хитали да би стигли први; јер, била је субота, свака им је била велика, пошто се управо тим даном народ стицао на велику пијацу и ваљало је доћи пре свих и изнети своју робу на пазар. Свих ових субота питао се хоће ли га ико приметити, чак се и на оне Велике на прстима и ћутке, скоро сасвим неприметно, увлачио у њихове храмове

попут сунца које је грејало само кроз ситне отворе што су их изрезали у својим хладним зидовима.

Места за њега никада није било, живео је само кроз пукотине у њиховим чврстим грађевинама и шупљине обрасле паучином и трулежи.

СРИЈЕДА

Једна је жена живјела за сриједу.

Каже да су сви дани прије били само припрема за тај сусрет, а сви дани послје могли су се испунити сјећањем на сриједу. Године и мјесеци сјећања на дане и минуте са њим.

Шта се могло догађати сриједом?

Оно што би могло бити сваким даном сваке жене. Љубав, загрљаји, страст и потпуно предавање. Можда шапутање и дугачки разговори без краја. Можда испијена кафа уз нијеме погледе у којима препознајемо своје мисли. Нашла је у њему све. И мора да је због тога била срећна. Због других одлука можда није.

Да ли је знала колико је то ријетко? Готово немогуће! Да ли је он знао колико је посебан живот имао?

Је ли било осјећаја кривице?

Је ли то сад и важно?

Ако и сав живот може да стане у неку сриједу, опет је вриједило – имали су своју сриједу, за разлику од других који нису имали ни понедељке, ни уторке...

ФИКУС

Замолио ме комшија да се бринем о његовом фикусу док је на мору. Рекао ми је да нема ни кучета ни мачета, само ту биљчицу за коју је емотивно везан, и једино што треба да радим је да је мало залијем сваки други дан. Пристанем. Мало ми је и импоновало: у данашње време да вам неко остави кључеве од стана и има толико поверење у вас – реткост је.

И шта да вам причам... заливао сам, није да нисам. Прво сваки други дан, па кад ми се учинило да се једна лиска суши појачао сам учесталост и дозу воде. Али, саксија мала, подметач плитак, па дошло до преливања. Приметих једном као да се паркет у соби где је био фикус мало издиже, али нисам на то обратио неку нарочиту пажњу. А и да јесам, ништа не би вредело јер се поквашен паркет незауостављиво надима као тесто.

И кад дође комшија – деси се то што се десило. Сео сам на тераси, опуштено уз пивце, задовољан што сам савесно извршио преузету обавезу у комшијиним стану, кад – ето ти њега, запенушао од љутине. Псује због паркета, ма поче и за гушу да ме хвата. Само сам га благо одгурнуо, а он, ко да га неко руком повуче, преврну се преко ограда на тераси. Зачу се туп ударац и вика станара.

Нисам могао да се померим. Грозничаво сам размишљао шта да кажем полицији кад ускоро дођу заједно са Хитном. Чудан неки човек. Јебо га фикус.

ИЗНАД ЗИДА КАЛЕМЕГДАНСКЕ ТВРЂАВЕ

Знам, не сећаш се више многих тренутака из твоје прошлости, прочитаних књига (осим, можда, наслова), залазака сунца изнад Саве и Дунава, сласти првог неверства...

Све је остало пусто у времену, узалуд отвараш прозор, све је поништено заувек, још само трамвај двојка пирка у твојим рукавима док се питаш да ли то сада долазиш или одлазиш.

За све то време провидно тело старкеље лети попут светлости изнад троле трамваја двојке и поздравља те млатарањем клемпавих ушију, ти не знаш ништа о старкељи, али он се бечи, потврђује се и поништава као одјек времена, али ко то беше, ма баш те брига, ти трпаш његове дроњке у фишек и убацујеш у трамвај који се пропиње тамо према Душановој улици, Калемегдан остаје негде лево или десно, ти се нагињеш кроз прозор и гледаш како би да ускочиш на задњу платформу... као некада... као некада...

Знам, старкељи који се смеје ти би да заврнеш уши, али његово тело је провидно и не знаш шта је горе, а шта је доле, док трамвај двојка јури и звони на узбуну у твом сећању, натраг путем живота који је прошао.

Затварам прозор.

АМЕРИЧКИ РУДОКОПАЦ

Исак је, последије многогодишње одсутности, изненада паробродом из Америке стигао у своје мало мјесто и донио велики шешир, необично велики прстен са некаквим грбом, осредњи штап са чудесним шарама, као и огромно љубавно искуство, тако да му је остатак живота протекао заиста угодно, али је о великом јадy забавио завидљиве и љубоморне.

УГОЂАЈ И МОЋ

Ленкина кућа је у јако прометној улици а прозор наднесен над њом. Тај силни свијет она посматра одозго и осјећа се некако божански. Никуда не мора ићи нити слушати било кога, па ни дружити се са сваком сортом, да би сакупила баш сваки трач.

КАКТУС

Отворила је очи покушавајући одлијепити крмељаве трепавице. Протрљала их је. Придигла се, подбочила лактом, потом се устала набадајући по тепиху. Онако на памет дотетурала је према купаоници једва дочекавши млаз воде. Наставила је поход по стану према кухалу за воду.

Клак.

Лијевом је руком посегнула према полици повише главе и дохватила цезву.

Четири жлице каве, двије жлице шећера – понављала је у себи као да ће заборавити савршени омјер омиљене турске каве.

Сунце је обасјавало дјелић прозорског оквира гдје је у кричаво розом питару самовао прћасти кактус. Сваки пута када би га погледала, сјетила се тренутка када га је добила од њега нетом прије него је чула да се кактус не поклања драгој особи. Слиједећи пут када га је видјела, у џеп на капуту му је убацила новчић, иако му за то никада није рекла. Тако је мислила да се ријешила несретног пророчанства јер ипак, купила га је.

КАИШ

Помислио је да бих ја њега каишем. Заслужио је. Ааа, можда је од оних којима то годи? Не знам. Нисам приметила ни да ли га носи. Ма, све је то људски. Ваљда.

Додуше, шапнуо ми је један каиш како је био (зло)употребљен након што је извучен из гајки фармерица пребачених преко столице у спаваћој соби. Поверио ми се баш јуче, црвенећи до рупица, и мени је било непријатно! Други каиш ми је, давно, испричао како је дечаку остао оживљак од копче после пијане очеве ноћи. Ех, шта је судбина! Неки каишеви заврше у виду украса око девојачких појасева. Поједини потрају дуго и тихо, откопчани и закопчани по пар пута на дан, а он... Као да је било нечега кармичког, што је нагонило насиље на пут његовог једноставног бивствовања.

Него, сећам се времена када смо каишеве стезали. Неки су то чинили да би стиснули сало, а други да им панталоне не би спале са измршавелих кукова, бушећи нове рупице. Увек ће бити и једних и других. Других знатно више, као и у доба када је каиш измишљен. Не, немам намеру да покрећем дискусију о томе која је од те две врсте каиш изумела: одгонетните сами.

ЈЕДАН САН

Косовска битка. Повратак у будућност. Отвара се ваздух. Улазим из две хиљаде прве у хиљаду триста осамдесет девету. С хеликоптером. Нема поздрава. Одмах у средиште. Пре краја прве половине боја. Рафалишем их Шварценегеровом машином из Терминатора. У круг и попреко. Падају Турци. Ракете бришу читаве чете. Косовски каунтер страјк. Нема реакције. Ни од наших ни од њихових. Нема времена. Толико сам брз. Није ми циљ слава лична. Дошао сам због једне ствари која ме мучи кроз уџбенике и уџбенике. Дошао сам да променим ток историје.

УКЛЕТИ ПЕСНИК

Песник је створио шуму од своје уклетости. У тој шуми нису боравиле птице, оне су боравиле у песнику, тврдећи да им је од читаве шуме довољна та зелена боја шуме која се преместила у песникову потребу за шумом смисла.

Песникова уклетост одједном изникну усред шуме. Било је то стабло чије су гране својим слоговима покушале да додирну слоге неба. Птице тад излетеше из песника и носећи смисао зеленог у кљуну, слетеше на речитост грана које су описивале шуму живота.

Једну птицу Сунце трансформиса у слојевитост бљеска и неба и себе. Тад шума од уклетости песника направи пањ, на који седоше да се одморе све остареле боје шуме. Кад оне устадоше, на тај пањ седе сумрак и увиде да је уklet он а не песник. Тада песник написа песму о сумраку и своју уклетост сакри у свађу између ноћи и сумрака око тога чија је песникова песма.

ПЕСНИК НА УЛИЦИ

Реч *улица* реши да упозна праву улицу. Када је кренула улицом, њено прво слово одмах упаде у шахт смисла. Реч *улица* храбро настави даље, окречила је пар фасада речи *кућа* које су је стално сачекивале на угловима. Реч *улица* одједном опази камен испред себе, узе га и њиме је гађала реч *прозор*, а полупала је прави прозор на једној кући нејасности.

Ноћ ју је гађала звездом, а погодила је реч *ноћ*, дан је шетао са речи *улица* по чудној речи *град*. Реч *улица* је налетела на једну бандеру, и из тог судара настадоше многобројне речи *бандера*.

Усред речи *улица*, догоди се судар аутомобила и речи *аутомобил*. Из тог последњег случаја створи се песник.

МОЈЦА

Мојца у црној прегачи палила је свијећом перкице заклане кокоши.

Поред стола у лименом шкафу биле су роткве, на зиду сушиле су се паприке роге и црвени лук.

Кроз одшкринут прозор чуо се звук виолине, Мојца остави свијећу на сто, зграби пушку поред прозора и истрча ван из куће.

Младић у црном капуту махну јој, Мојца га гледа кроз мушицу.

„Зашто, госпођице!” повика младић.

Мојца повуче обарач. Кроз дим барута видјела је како незнанац пада у блато.

Мојца се врати у кућу, запали свијећу настављајући започети посао. Усекну нос, у даљини се зачу ревање мазге. Мојца се насмијеши, погледа пушку, сијевајући очима.

Доберман са сребрном огрлицом стајао је пред вратима, облизујући се.

Мојца баци пред пса цигерицу, врати се у кућу, узе пушку љубећи је у кундак.

ВЈЕНЧАЊЕ

Кухиња је воњала на трули кромпир.

Изнад крденца висиле су објешене тава и искрзане шерпе.

Црни лептири летјели су око абажура с упаљеном сијалицом.

Сетер је вршио нужду на паркет, дебела разроока дјевојка прала је косу грабећи воду руком из металног лавора.

Циједила је прамен косе руком, са стола узела маказе, резала прамен по прамен мокре косе. Цоктала је зубима.

На вратима је стајао младић у црвеном смокингу.

„Зана, шта то радиш. Знаш да је сутра вјенчање.”

„Баш сам луда, заборавила сам”, изусте она.

Младожења се срушио на под. Она узме таву са зида, ударајући дланом у њу заплеса. Сетер је њушио прљаве бијеле чарапе несретног младића.

ПМС

Крвавицом забојим зенице док сикћем пламену децу. И свако има хиљаду осамсто деведесет седам зуба и једу те у инат свих речи љубави које ми шаљеш јер знају да лажеш.

Ти ластишом уврћеш бубреге, крај трпезе пуне језика нежности јечиш, да докажеш свој исправан став. Ти си спремио ручак, упалио свеће, донео вино и хлеб.

Не верујем мозгу смутљивца, мушкарца гњиде.

Витлам оштрицама кухињским. Мач низ грло – крвави доказ диктатуре говора. И побеђујем у вербалном окршају.

Одлазиш а ја желим само да се љубимо.

Вунени огртачи, тампони раздеране артерије љубави, попуштају.

Кварим.

Владимир Симић

СВЕ СУ СРЕЋНЕ ПОРОДИЦЕ ИСТЕ

Покажите ми срећну породицу, даћу вам рекламу за тоалетни папир. Покажите ми несрећну породицу, даћу вам сценарио за Чехова.

Ах, бити зао, мучити ближње своје, уживати у уметности...

ПОУЧНА У СЕДМЕРЦУ ПРИЧИЦА О ДВА ВУКА

Два се у мени вука као две силе боре: да ли ћу падати доле, или ћу летети горе? Првом је густо крзно и њушка светлоцрна, у себи чува снагу стотина мртвих срна. Други је мило вуче са слабом снагом у скоку, под собом репић вуче и има крмељ у оку.

Први се храни крвљу и воли месо да коље, други је љубак врло, за клање нема воље. Ја питам мудрог врача: ко је на мојој страни? Одговор мудар гласи: онај који те храни.

ЛИК

Људи најчешће немају храброст (или лудост) да постану или остану ликови из особно или судбински креираних му бајки, примјерице Ратник, који иде својим специфичним путем, јер не може другачије: у властитом свијету искрености једноставно му није видљив другачији пут. Или пак Дјечак с лоптом, којему је основна радост, након доласка из школе и одрађивања задаћа, играти се лоптом и сањарити о врхунским спортским донетима, али који једноставно воли радити оно што воли и жели напредовати. Или Лик из Другог Филма, који не проналази превише заједничких додирних точка, чак ни с људима који поуздано воле исте ствари као и он, али на посве други начин, и чији су му мотиви емоционално страни и недокучиви. Међутим, животна судбина низ је интуитивно направљених избора у којима ријетки појединци, посве случајно, остану Ратници, Дјечаци и Ликови. Углавном, ништа налик на ликове који су измислили други: Don Quijotei, Ратници Свјетлости, Робин Худови и Гормити, Hobbiti и све оно што се на тржишту личности може добити.

И тако, у магловитим јутрима, или осунчаним морским сутонима (посве свеједно), ова ријетка Изгубљена дјеца искрене аутентичности живе далеко од страшног Крокодила деформираних идентитета с вишком горчине. И сукладно слиједу еволуцијског реалитета, имају пуно мање него што реално заслужују, у свијету многих који баш ништа не заслужују, али ето — имају.

ЗВИЈЕР

Превише је било наговјештаја овог ружног периода, да бих рекла да се ништа не догађа. Било би тако глупо и наивно тврдити, барем за мене, другима се може и опростити, они не осјећају. Мучно је то, осјећати тегобу, не могући је подијелити и умањити, патити из дана у дан све више, а нико чак ни не разумије – велико је то искушење! Плакати сам чак и кад те гледају, јер не разумију, јер не допиру до извора туге. Ни најближи ти не могу прићи. Само осјећаш погледе пуне сажаљења, неразумијевања, нијемог фиксирања, безнадежног покушаја да пружи помоћ, понекад туге и подсмјеха, и радости, вјерујем, има. И тако дане преживљавам, чекајући крај тегобе, а она само прираста. Чудно је, чак и мени самој... Нешто је ту присутно, ма шта било, има га, осјећам. Бјежати и потискивати – нема смисла. Свијет тражи своје, а мој живот даје посљедње што има. Гдје се све истрошило, па било је превише да нестане тек тако? Зар толику глад има та звијер што ме мучи?

ОНО У ЗЕМЉИ ГЛАГОЛА

Оно је зачето.

Родило се. Удахнуло. Осетило. Збунило се. Вриснуло. Заплакало. Насмејало се. Прогутало. Додирнуло. Погледало. Загризло. Замислило. Рекло. Упитало. Схватило. Заболело. Учило. Размишљало. Покушало. Изјавило се. Одметнуло се. Вратило се. Руковало се. Бодрило. Волело. Љубило. Плакало. Примало. Добијало. Заглупљивало. Опамећивало. Распамећивало. Славило. Пило. Давало се. Продавало се. Пушило. Гутало. Шмркало. Крало. Убијало. Кајало се. Исповедало се. Веровало. Разочарало се. Мрзело. Боловало. Оздравило. Оплодило. Породило. Заволело. Желело. Успело. Радило. Одмарало. Одустало. Помирило се. Заборавило. Умрло. Иструлило. Отишло. Нестало. Поновило се.

И тако у вечност...

Срђан Соковић

РИЈЕКА ЖИВОТА

Од малена сам волио море и небо и желио да по-
станем морнар или пилот, али ријека живота ме носила
копном.

ШАХ-МАТ

Чекамо аутобус: мене да одвезе на посао а сина у школу. Стајалиште гледа на парк па се све види као на длану. Видим голубове како кљуцају на стази. Видим и старце како играју шах на клупама. Шетају фигуре дубоко замишљени а око сваког играчког пара стоји нагнуто по неколико посматрача.

Улазим у аутобус. Дебела жена је заузела два седишта и више нема где да се седне. Неко се претерано напарфимисао. Гади ми се.

Дан се скоро потрошио. Неприметно. Школа је готова. И посао је готов. Боли ме глава.

Враћамо се. Излазимо из аутобуса. Још мало па ће да се смркне. Старци још увек играју шах.

„Кад порастем, бићу пензионер”, повери ми се син.

РАТ УЖИВО

Прво заглушујући прасак, потом блесак и огромне варнице. Онда низ слабијих експлозија и њихов одјек. Свуда около лете запаљени предмети које је експлозија избацила високо а сада се враћају и, чини се, великом снагом ударају по околини. Ако би пустили машти на вољу, све то би подсећало на добар велики ватромет.

После неког времена мени је досадило да гледам, па сам устао из фотеље и угасио ТВ.

Кренуо сам по узбуђење у тржни центар где ће, кажу, за један сат почети летње распродаје.

ХОДОЧАСНИК

Енкава. Ноћ мркла. Вучја. Пристигли ходочасници. Себе нуде. Да буду незвани гости. Прозивка. Као у кампу. Избегличком.

Остадох последњи. Као главни згодитак. Са штркљастим Загрепчанином. Имена филмске диве. Жега-рац.

Једва допадосмо Саву. Рому. Води нас у кућу. Ту-ђу. Изнајмљену. Своју нема.

Унутра чељад. Весна. С трбухом до зуба. И две девојчице. Црнпурасте.

Кућа загрејана. За дочек. А онда топлота спласну. Штедња присилна.

Деца упиљила. Ни бомбоне да им тутнемо.

Долази и комшилук. Радознали. Да види намернике. Из света белог.

Домаћин ме води преко дворишта. До склепаног нужника. Мобилним осветљавам рупу. Црну. Да не упаднем. Боље сам прошао од краља. Које су лукави сељаци атентат припремили. Даске препилили. Да про-падне. Да се смочи.

Вечера. Испосничка. Ваведењска. Риба смрзнута. И посланица од купуса. Божје давање.

Саво је инвалид. Побољева. Без посла. Има помоћ Матице. Мизерну. У Митровицу иду под пратњом. Оружаном. Ради лечења. И снабдевања. Тамо ће се и Весна породити. Само да је дете здраво. Па макар било и мушко.

Саву је, однекуд, власт крива. За судбину злу.

Понавља. Само да се ова власт промени. Па макар дошао и циганин. Црни.

Погледујем породицу. Климам главом. Одобравам. Али, ко још пита Роме. И нас Србе.

ПЕЧЕНО КЕСТЕЊЕ

Кестење ме подсећа на зиму. И на детињство.

Средином новембра посетила сам Грац. Ма где кренула, улице су мирисале на кестење. „Врући – печени”! Изгледало је као да се на сваком углу налази киоск с натписом: „Maroni Rosterei”.

А тај дан у Грацу више је подсећао на пролеће. Сунчан, предиван. Баште ресторана препуне људи, терасе старог града још увек украшене цвећем.

Долазећу зиму једино је наговештавало печено кестење, које је мирисало предивно.

И било је неописиво укусно, савршено. Баш као кад сам била дете.

И опет сам у Београду, а дани су све хладнији. Зима се спрема да својим канцама окује цео град. А у мом комшилуку нема никога ко би продавао печено кестење на улици.

Кад сам напољу, на леденом ветру, немам где да се склоним ни на пар минута, да се огрејем. А тако бих да осетим тај чаробни мирис који подсећа на детињство.

ЗИДАЊЕ СЕЛА ФИЗИС

У једној плодној котлини, под брдом-стеном, људи су се трудили од вајкада да направе кућу, станиште и кров над главом од тврд-материјала. То им није пошло за руком јер, напросто, није имао ко, и како да обруши камење с брда. Сваки покушај би се трагично завршио, јер би превише тешко камење низа страну сустигло и људе и нараву за одвоз и све их однело у смрт. А стена би се заривала у меко тле, увек испод нивоа до кога су људи у копању могли доспети. Тако је то место остало без кућа.

А онда се појавило чудно огледало: сребрно небо над људима, које гута све што одгледа, и уместо слике, једино узвраћа звук, и то симетрично и обрнуто, уназад. И пре но што би све живо, с равницом, полетело увис, идућ у уста светождера, људи су запевали молитву за своје село Физис.

Кад им се до ушију врати уназад одбијени симетрични звук, људи схватише да је то име Сизиф, онога који, можда, може да спречи убитачан, лет камена у понор. Тад једног од новорођених синова крстише тим именом, сачекаше да им он одрасте, и онда сви сазидаше чврсте куће.

РАЗГЛЕДНИЦА

Записујем детаље, све оне ситнице које други сматрају небитним: имена камених улица и тргова, малих посластичарница на углу; шару стољњака у старој кафани са одличном црном кафом и неудобним столицама; име испод бисте локалног хероја у затуреном делу градског парка; мирис морске траве што ју је оставила вечерња осека на ободу плаже... Записујем ситнице јер ће ми за пар година све оне недостајати.

Преко разгласа женски глас најављује скори полазак воза са перона број два.

Под куполама медитеранских облака остављам за собом још један град без имена. На прозору купеа прстом пратим линију обале која брзо промиче мењајући облик. Правим менталне разгледнице што имају смисла једино уз речи у мом нотесу и једино мени. Немам коме да их пошаљем.

ИНСПИРАЦИЈА

Имао сам савршени стих, савршену строфу. Савршену причу и књигу, али речи су испуреле између корица. Испариле из пресавијених страница. Сва су сећања већ записана. Поново сам недоречен.

Моја муза је на боловању. Послала ми је SMS јуче, каже да се разболела од мојих срања.

Слушалица на телефону је подигнута, више се не чује ни сигнал заузећа. Ваздух мале собе испаран је финском водком и јефтиним дуваном који нагриза но-

здрве и очи. Гледам бело светло монитора. У горњем левом углу трепери вертикална црта. Нема речи ни пре ни после ње.

Књиге, згужване хартије, стаклене боце, пепео хаотично су распоређени по столу и поду. Отварам црвено-коричену књигу, на првој страни стоји руком писана посвета: „Пиши крвљу и сазнаћеш да је крв дух”.

Сечем жилетом јагодицу левог палца.

ЈУТРО ПОСЛЕ

Решио је. Окреће се нови лист. Без освртања. Ка прошлome. Без кајања. Уз осмех. Олакшање. Без гриже савести.

Вечерас се опраштао. Од садашњости и прошлости. Смело. Одважно. Погледом ка будућности. Ка срећи. Ка сутра. Одважно. Као да јуче неће постојати. Ни данас. Без кајања. Опраштања. Желео је. Већ дуго. Није могао. Већ дуго. Морао је. Од почетка. Да крене. Некуд. Не овуда. Путем овим. Путем којим се краће иде.

Ходом несигурних корака, повремено спотичући се, чинило му се пречесто, али засигурно болно, уз трагове остављене му на души ослабљеној, и униженој, отежалој од самога себе и његове боли, почео је тежити...

И решио је. Окреће нови лист. Од новог јутра. Следећег. Након вечерас. Након рука ових. Вечерашњих. Ноћашњих. Након ноћи ове. И након руке. Пар карата. Подељених му. И улога...

Решио је. Само након ноћи ове. Последње...

ПОЗДРАВ КЊИЗИ

Испуњена срџбом запутила сам се на протест у свечаној дворани Скупштине. Кад тамо свет дошао да поздрави књигу. Писац лош, једва да човек од граматике до уличног сленга разазнаје речи. Пријатељица Маца се боље снашла. Посетила је ПРЕС-центар, где био постављен шведски сто. Истовремено је утолила и потребу за храном и духовну глад.

Присетих се професора Барјактаревића из Барајева који о Великој Госпојини, писце угошћава прасетином да им просто из очију врцају метафоре. Каже да то чини у славу Карађорђа који је у Великом Борку одржао прву Скупштину Правитељствујућег Совјета.

Ипак у Конаку кнегиње Љубице из дома Обреновића много је свечаније. Прошлог месеца на дан промоције књиге писца из дијаспоре, пеко се во на ражњу. Баш ту врсту књижевности волим. Добра је за пробаву, јер није лако свакодневицу сместити у контекст историје српског раздора. Отуд сам своју оловку одложила у џеп капута да касније на интернету ишчитам аутобиографски роман. Ионако ме награда вазда заобилази. У моје поштанско сандуче одавно се настаниле две гугутке.

ГРАМОФОН

Отац је негде добавио два стара грамофона и однео их мајстору у сервис са намером да од два добије један. Сервисер се чудио тој жељи, али је посао урадио како ваља. И, заиста, све плоче које је отац годинама чувао, могао је сада поново да слуша.

„Тооо... је музика!” – говорио је поносно синовима. „А, ова ваша, буди-бог-с-нама...” – ишчуђавао се. „Ма, каква Metallica, Guns N’ Roses, Prodigy. Шта су они у односу на Led Zeppelin, Deep Purple, Jimmy Hendrix-a?!”

Синови су негирали такве изјаве и смејали се његовом „тарзанском” енглеском језику, али су ипак били задивљени чињеницом да је звук са старог грамофона одличан, да су све сингл и LP плоче веома квалитетно урађене. Чак су позвали и своје друштво да виде то „чудо из праисторије” и да слушају давнашње хитове.

„Шта ви мислите, ми смо живели на грани?!” – изјавио је отац.

После недељу дана, синови су изгубили интересовање за стари грамофон и плоче. Само је још отац слушао своје омиљене музичаре из прошлог века.

НЕПОЗНАТИ ПЕСНИК

У једној гимназијској учионици на другој клупи у средњем реду, осванули су стихови поред већ постојећих ђачких шкработина. „За тебе”, писало је. Испод тога: „Да сам, да сам бијело дугме, мала би се закопчала у

ме. Да сам, да сам дугме плаво, не би знала да сам крај ње спава.” Или тако већ некако?!

– Каква песма? – рекла сам другарици из клупе и дописала: „Потпиши се, песниче!”, претпостављајући да су стихови баш мени намењени.

„Није моја песма”, освануло је сутрадан на клупи. „То је ’Бијело дугме’!”

„Напиши нешто своје, песниче! Не кити се туђим перјем!”, одговорила сам.

Песник се није више оглашавао. Није имао смисла за поезију, или... Али, ја сам ипак купила прву плочу нове сарајевске групе. Са друге стране песма „Топ”.

Покушавала сам да откријем самозваног песника, али нисам успела. Можда је смишљао своју песму?

ПРЕЛУДИЈ ЗА ЖИВОТ

Знате онај филм са Meg Ryan и Alec Baldwin-ом, ПРЕЛУДИЈ ЗА ПОЉУБАЦ? Па, тај филм је мало млађи од ње, која је двадесеттругодишњакиња, и истина је да је прилично патетичан и збрзан баш ондје гдје би могао бити снажан, и све то, знате. Али, није она као ја. Њој то не смета. Кад је први пут гледала тај филм, и плакала је, и смијала се, кружећи у вртлогу хистерије и еуфорије прштећих шарених балона својих осјећаја. И послије га је гледала много пута. И послије, кад бисмо шетале, задубљене у паперјасте облаке и дашак природе, много пута је загледала старце који су пролазили поред нас, онако усамљени, стакластог и далеког погледа. Жељела је бити они. За њу, живот је био престрашан. Био је само пут ка смрти, ка тој разјапљеној чељусти која немилосрдно гута, и гута, и гута, и бљује ватру. И тај живот је био испред ње. А тај живот је био иза њих. И зато је она тако жудјела за њиховим стакластим погледима и њежним пјегама на рукама. И онда сам дошла један дан, прерано или прекасно, покуцала јој на врата. И куцала. И куцала. Ни не знајући да и њено срце куца и куца, и одлучује се да ли да то буде и његово посљедње. Тек кад је моје куцање прерасло у буку и стрку и збрку и јеку, у мом стомаку је почела скакати ужарена лопта. Обила сам браву. Узела сам њене бијеле руке које су држале бритву и рекла: „Не луди за старачким пјегама. Ово није филм у којем ће се десити магија. Ово је Живот. Ово. И можда јест страшан, али је твој.” Бадила је бритву и бадила ми се око врата. То је био њен ПРЕЛУДИЈ ЗА ЖИВОТ.

НОСАЧ

Педесет година сам носио терет и дошао сам на исто оно место са којег сам га подигао. Дошао сам да га спустим или препустим неком другом носачу... Терет се састојао од самоће и страха...

Дошао сам на место које се и даље зове Јошина шума, иако шуме више нема, искрчена је и засађени су виногради, подигнута је велика кућа на месту гдје је била мала а у којој је, некада, живела Јована Пивач, прозвана Јоша, окружена прастаром, мрачном шумом, сама и преплашена, није видела сунца, ни људи, ни птица, само се покатакд чуло језиво шкрипање чекрка са њеног бунара...

Опет сам видео њену високу фигуру и бескрвно лице и чекрк је зашкрипао. Педесет година након смрти Јоване Пивач ја сам збацио са себе њен терет самоће и страха а једна је враголаста девојчица вриснула језиво и задрхтала зурећи према бунару...

GIHSBEREMGE

Пре него што сам изгубио из вида овај ваш трулежни свет, обратио сам се телохранитељу Хадријану Виту из Темерина славим гласом који сам и сам једва чуо, наложио сам му да иде у Блаце користећи сиву линију метроа која сече град на две једнаке половине и спаја најбогатију и најсиромашнију четврт. Напоменуо сам да би и најбољем возачу, какав је он несумњиво и био, било потребно бар три пута више времена ако би кори-

стио аутомобил и нагласио да ми је сваки секунд драго-цен

Рекао је: Gihsberetge. Дао сам му десет долара за ту глупост, рећи ће телохранитељ, након што се вратио из Блага.

Грчевито сам размишљао, знајући да је реч кључ живота. Тек што сам изгубио из вида ваш трулежни свет, открио сам значење кратице. *Господе Исусе Христe сине Божији, помилуј ме грешног.*

Прекасно за мене, који сам некада био тајкун а сада сам само мртац.

МОЈИ УЧИТЕЉИ

– Скрати причу! – пресече ме отац.

– Скрати причу! – добаци и мајка.

Придружи им се и моја супруга, у знак српске пословичне присности између снахе и свекрве.

– Скрати причу! – повикаше у мах син и ћерка.

Танким гласићем опомену ме оштро и мој мезимац унук.

Вишегодишњим трудом свих њих постао сам мајстор кратке приче.

Прича - есеј СВАШТА

Радимо свашта уместо понешто. Зато нам је увек тешко јер нашем послу нема краја. Проста логика казује – али ми целог живота бежимо од простоте као ђаво од крста, јер вређа разум најмудријег народа на свету – да радимо нешто по нешто, ем би нам било лакше, ем бисмо свако мало неки посао свршавали. Овако – не мрдамо од почетка, а од непрестаног почетка падамо у малодушност и стичемо комплекс ниже вредности. Да смо неспособни за било шта! Падамо у апатију!

Нема веће туге од осећања да нисмо ни за шта.

Ми Срби смо поносит народ и не можемо друкчије! Испод части је да ради само понешто неко ко је способан за свашта! Наша судбина је: или ништа или све и свашта!

Нема правде на свету – радећи целог живота *сва-ишта*, уместо да нам захвали, *сваишта* нас саплиће на сваком кораку!

Бранка Тимотијевић Бранкица

У ВРЕМЕНУ КОЈЕ МЕ НЕ ВЕЗУЈЕ

Ја сан жена, мајка, супруга, домаћица стуб сам куће све и ништа...

Ја сам /кажу/ дивни Дух, која своју невидљивост уграђујем у своја дела.

У мојој брижној глави спавају деца, немирна и здрава. Имам ја, огромне обавезе своје, уткане у пијаци, цене и ствари кућне, као да све говори на минула сећања згоде и незгоде.

Сви моји укућани одрастају, негде журе, а ја без среће срећна сам од других и мени драгих.

Дању и ноћу, везана сам са свим и свачим у времену које ме не везује...

ОБРОК

Једем своје муке за доручак, ручак и вечеру, прождирем себе уместо хлеба, одржавајући тако идеалну фигуру без дијете.

ХВАЛА ТИ!

Хвала ти што си гађао уместо мене кад смо играли између две ватре у другом основне.

Хвала ти што смо се играли доктора на распусту између трећег и четвртог.

Хвала ти за пребијање оног лика што ме у шестом малтретирао у улазу.

Хвала ти за први пољубац у осмом.

Хвала ти на бирању исте средње школе да би били стално заједно.

Хвала ти за прву озбиљну журку у другој години, ону код Маци Фација на Дорћолу.

Хвала ти за први попушени цоинт између друге и треће.

Хвала ти за оно набављање кокса за ц, кад то беше, ваљда у четвртој.

Хвала ти за чување леђа код мојих кад си донео први фикс 14. јула 2002, па су нас провалили.

Хвала ти што си за нас изнајмио стан у Крњачи после средње и за предиван веренички прстен од белог злата.

Хвала ти за продавање прстена и набављање допа. Било је неопходно.

Хвала ти за продавање мене и набављање допа.
Било је незаборавно.

Хвала ти за модрицу на оку када нисам хтела да се
п(р)одам твом ортаку Џанџију.

Хвала ти за испуцале вене, исцепану вагину, на-
пукнут мозак и сидаша којег си ми последњи пут наба-
цио.

Хвала ти!

БУБИЦЕ

Њено најдраже и најверније друштво су бубице.

Бубице се хране бесмислом, незадовољством, бесом, кивношћу, разочарањем, напуштеношћу и повређеношћу.

Бубице имају способност селективног памћења.

Бубице имају селективног (не)разумевања.

Бубице у њеној глави сеју лажи које после довољно понављања постају истине.

Оне су прочитале све медицинске енциклопедије света и траже органски разлог зашто се она осећа тако лоше.

Бубице роде страхом од болести, страхом од зависности, страхом од смрти.

Она се осећа напуштено и изневерено од најближих.

Најближи се осећају одбачено и страхују да губе битку против невидљивих бубица.

Бубице се осећају одлично.

ПОШТАР

Поштар је ишао улицом. Његову хитрину је спутавала необична кожна справа окачена кајишем о раме са великим црним поклопцем подесна за ношење писама и осталих мањих пошиљки. Овакав изум је код нас познат као торба, мада су је странци звали другачије. Било је очигледно да је у њу смештено нешто велико јер је била једва затворена. Само ми који смо добро знали шта је унутра могли смо препознати одређене делове у наборима торбе јер је нос знатно штрчао и снажно упирао у кожну страну. Ни осталим деловима главе није било мање удобно мада је било загушљиво и мирисало на штампарску фарбу и лепак за маркице. Поштару то није сметало јер је давао све од себе поскакујући и нагло мењајући правац кретања избегавајући куршуме које није могао видети. Насумце је трчао падајући и ударајући у мобилијар пусте улице док је пучње и промашаје који су рикошетирали свуда око њега једва чуо. Само се борио за сваки удах који је дебела говеђа кожа спутавала. Једино је понекад јетко опсовао у себи јер је носио сопствену главу у торби.

КОВАЧИ СРЕЋЕ

Ковачи наше среће су неки груби, крупни људи јер за ковање је потребна снага. Преко њихових напетих мишица је натегнуто одело а у рукама маљеви. Велики и најтежи на дугим јасеновим држаљама. Док кују, скидају се голи до појаса. Постављају срећу на нако-

вањ. Не жаре је, није то гвожђе да се кује док је вруће. Док замахују, зној се слива низ маљаве груди и леђа. Повремено застају и нагињу пиво па отиру уста подлактицом. Брзо се напијају. Из радија завија музика, неки застану и подигнутих обрва отпевају по неки тужан и баналан стих. Причају масне шале, подригују и вичу. А срећа је све тања како су мајстори пијанији и обеснији. Њима то не смета, како време протиче, све више замахују и јаче ударају. Бат одјекује читавим светом. Плашљиви се трзају на сваки ударац. Ковачима то не смета јер како је срећа тања, њихов посао је ближи крају па наваљују све јаче. На крају срећу претварају у прашину коју плахи ветар разноси на све стране. Ако до тебе стигне неки део среће и ти је препознаш, чувај је као очи у глави. Ковачи ионако имају превише посла.

ТИШИНА

Мелодија неке баладе, пресеца тишину у стану. Тишина од ћутања толико је густа да би се могла сећи у коцке, и од њих слагати куле и кућице, као када се деца играју. Од ње, бука са градилишта преко пута на тренутке се и не чује. Овај момент из свакодневног живота остаје замрзнут у тренутку, у овој краткој причи, а она у ствари траје и траје.

УДАРАЦ

Рекли су...

Да је извршио државни удар у књижевности. Да је једним ударцем створио две песме. Да је био на удару књижевне критике. Да је ударен печатом, пожутео. Да се, ударајући по речима, прославио. Да је, имитирајући ратни ударац, покренуо бунт у словима. Да је кратким ударцима разделио слоге. Да се заслужено нашао у ударним вестима. Да је под притиском мисаоног ударца створио своје најбоље дело. Да је, занемарујући емоције, избегао срчани удар. Да је пером ударио на погрешна врата. Да се од сопственог ударца коначно осветио...

БАТРА

У њену мудрост не могу да сумњам. Она греје моју кућу, кува ми ручак и пече ракију за моје најбоље пријатеље.

СЕЛО

Ваљда сам био рођен. У тешком ваздуху осећао се мирис балеге. Нешто непознато, из простора, слутило је кишу.

Није пала.

Само се ветар поигравао са тек стасалим лишћем багрема.

БОЉЕ БИТИ ПИЈАН, НЕГО СТАР

Заљуби се Божа у Божану. Много лепу. Лепшу од светлости. Њој за љубав, створи свет. Али, због претеране насртљивости и љубоморе, Божана га убрзо напусти и проучивши његов, виде да може да направи свој, још бољи свет. Отада Божа пати. А патње богова дуго трају.

У Божином свету живе микроорганизми. Они, између осталог, воде љубав и размножавају се. Некима од њих то не успева, па утеху траже у омамљујућим текућинама и у музици. Све баладе о неузвраћеној љубави постају велики хитови, због мелодија које улазе у душу и приче што Великог Оца подсећа на његову стару љубав. А божанске туге дуго трају.

Такође је Божа патио, откада се од своје мајке одвојио. А „Народ небески”, специјална врста микроба, о томе је најбоље певао.

Божа је једно од старије деце у својој фамилији. И када га питају зашто се опија песмама смртника, одговара да је боље бити пијан, него стар.

Још се није одљубио! Непоправљив случај.

САВРШЕНИ ТРЕНУЦИ

Возили су се. Њена рука била је спуштена на његову кољену. Његов длан прекрио је површину њене надлактице. Лијевом је руком кружио по волану гледајући испред себе док би му поглед свако мало склизнуо на њене очи, на њен образ, њене усне. Она је била предметом његове жудње. На њој би запажао ситнице које би га чиниле сретним. Она је уочавала детаље на њему. Рупица на бради, одмахивање косом, прамен који се непрестано отимао послушности, његов умјетнички миг који би јој дао знак да се приближи – све јој је то било симпатично и посебно драго.

Док је аутомобил скретао према паркингу окруженом дрвећем, скривеном од погледа, удаљеном од главне прометнице, знала је, и он је знао – били су то савршени тренуци које не желе изгубити.

КУЦ, КУЦ

„Јави се баки”, каже моја снаја, подиже приљубљену мајицу горе, спушта приљубљене хеланке доле, поносно нудећи голишаво, већ доообро заобљено гнездо потомка мог потомка – и ставља на њега мој длан.

Бојажљиво, са зрнцем нелагоде, као збуњено маче, ширим прсте и испитујем голишав, непознати терен.

Нико се не одазива.

Почињем да се смешкам, куцкам на пупак који је већ величине дугмета на зимском капуту, али стомак и даље мирује.

Као да је потомак осетио моју збуњеност и одлучио да престане са ритањем – али дишемо утроје, а мој син, испод ока, све блажено надзире.

Џеилана Ферхатбеговић Хонић

ИМАГИНАРНО

Будимо се, и одлазимо на посао. Ко има ту срећу. После се враћамо својој фамилији. Ко има фамилију. Ручак је на столу, ко има такву жену. Играмо се са веселом дјецом, ко има такву дјецу. Заспемо као јагње, ко нема никаквих проблема... Живимо у неком имагинарном свијету. Ко има маште.

Иван Филиповић

***

Комшија са друге стране зида мог купатила ме изузетно нервира. Увек када се туширам, неким чудом и он одврне воду. Узео сам мацолу, разбио плочице и пробио зид. Са друге стране зида налази се паралелна реалност. Рекао сам параленом себи да престане да ме нервира. После сам зазидао зид и залепио плочице. И више се не нервирамо.

ЕГО ТРИП

Знао си да ће та игра бити изгубљена. Она је још прије неколико тренутака била с тобом. Лежали сте го-ли. Твој пораз је био већ у томе што ти је дошло, што те свладила потреба, што си пожелио да се пењеш. Тај твој проклети его. Побједница се протеже. Увијек је тако. Непримјетно се обуче и оде.

МРАК

Мрак. Потпуна тишина. Сједим склупчан у углу собице. Данима нисам јео. Не волим воду у посуди. Подсјећа ме на језеро. Ја језера не волим.

Прошли су мјесеци. Мрак у собици ме почиње гушити. Једем довољно. Довољно да још увијек сједим у оном углу. Данас сам одбио шпинат који су ми донијели. Не волим шпинат. Зелен је. Као трава. Ја траву не волим. Спавам мало. Дуго нисам сањао. Кажу да сам хладнокрван. Ја не знам зашто.

Навршава се година. Сад сам дио мрака у собици. Данас нећу јести. Сјећам се синоћњег сна. Сјећам се нас на обали најдражег језера. Сјећам се ње како непомично лежи на покошеној трави иза куће. Кроз мали прозор улази ледени вјетар. Питам се је ли овај вјетар хладнији од моје крви.

ЗИД

Направимо кућу а онда је оградимо. Великим, дебелим зидом. Одвојимо од комшије, од света. Стављамо високе зидове и жице на затворима. Да их добро затворимо. Ограђујемо државе, да би легално заустављали људе и узимали им нешто њихово. Све по некаквом закону. Криминалци чувају отето великим дебелим зидовима... И животиње смо оградили да се не мешају са нама. Питомији смо иза решетака. Зидови су и у нама. Али о њима нећу да говорим. То вас се не тиче.

.

ЛИЦЕ ВРЕМЕНА

Звијезда је у Свемиру изгубила своју постојаност. Издахнула је. И у свом умирању њена Свјетлост заробила је ум и одгурала разум. И док срце на земљи тражи човјека, шизофренија у човјечанству свијета Трећег миленија, између угашених Звијезда у празнини Свемира, блиста. Добива на цијени. Док Свјетло душе заборавља на ново рађање и на свом путу у Вјечност освјетљава Наказу или Човјека.

Вријеме ће показати тек лице своје.

НАЈКРАЋА ПРИЧА

Знајте, ова моја прича је заиста најкраћа. Сумњате! Немате разлога, уосталом, уверићете се. Нећу Вам ништа посебно описивати и објашњавати, увидећете сами, понављам. Она описује краткоћу ничега, сажетост такође ничега, она је једноставна, кратка, празна и бела јер је несастављена, непопуњена ничим, прича је чиста баш као један празан лист...

ЖИВОТ ЗАУСТАВЉЕН КРИКОМ

Вечерали су углавном ћутећи. Атмосфера је била, мање више као и обично, напета. Одгурнувши тањир испред себе, полако устајући од стола, он већ окренут леђима процеди: – Кајање? Да ти право кажем... кајање није реч о којој често размишљам... Третирана као зид она се већ одавно била скаменила. Ћутала је. Потрошила је живот са једним великим упитником, сакупљајући понеке његове делове у жижу садашњости, од којих су неки били светли и прозирни као стакло а неки мрачни и мутни као мочвара. Њихов заједнички живот се некако до овог тренутка котрљао, а сада се зауставио са овом једном реченицом. Зауставио се криком. Чула је само фрагменте његових реченица које су јој добовале мозгом... старимо... хоћу најзад да живим свој живот... изнајмио сам себи једну предивну гарсоњеру... зар нам се живот свео само на твоју реченицу – *Готов је ручак?!* Неки клинци су играли фудбал на улици а њој је сваки ударац лопте одјекивао у глави као ударац чекића који закива ексеру у дрвену гарсоњеру у коју ће се и она, једном, свакако морати преселити.

ЖИЦЕ

Жице шпартају небом. Укрштају се и расту, плетући небеску загонетку за људе. Улазе у главе живих и из њих излазе као мртви звук. Без питања се наслањају на куће и крошње. Увијају се око ногу и грла као змије. Уздижу се у висине и шире мрежасте ред. Лете изнад птичијих крила и маште. И лове. Спајају и раздвајају свет по сопственој вољи. Шапућу, гугучу, љуљају се и удварају се кад треба. Гранају своју моћ и листају своје лажи. Али пију и нашу свест и празну нам је подмећу под ноге.

ПОВРШИНА

Глупост се претура преко главе и таласа море. Забавља се, другима за пример. Ваља се, смеје, млати ногама у ваздуху и пушта гасове. Сама себе хвали, кити и истиче. Седа на престо краљевства памети. А најпаветнији се прави луд. Тако често...

Бара.

ПРИЧА О ПРИЧИ

Написао сам причу у којој нема нимало духовитости. Шта ће ми хумор, кад сматрам да је то недостојно озбиљног књижевног дела! Смех је непотребан додатак причи јер је усмерен на изазивање јефтиног ефекта. Моја прича је смртно озбиљна јер говори о најважнијим животним темама. Главни јунак приче ништа не предузима, у страху да не би испао смешан. Он ништа не говори, јер има лоша искуства са саговорницима који су с њим збијали шале. Главни лик зато размишља о пролазности живота, о овој „долини плача”, о јаду и чемеру и муци свакидашњој.

У мојој причи нема ни сатире. Неморално је критиковати нешто што не можемо да променимо. Нико није савршен да би делио лекције свима око себе. А није ни пристојно писати о људима који нису присутни. У нашем друштву је, и иначе, превише критизерства, а премало конструктивности.

У мојој причи нема обрта јер читаоцима је доста изненадних промена у животу. Они желе миран, раван ток приче. Нема у мојој причи ни поенте, јер онда личи на виц, а то је далеко испод мојег књижевног реномеа.

Због свега овога, моја прича је од реномираног жирија добила још једну веома угледну награду на конкурс за кратку хумористичко-сатиричну причу!

СЛИЧНОСТ

У време када је био проминентни политичар на важној државној функцији, Чугуровић је телефоном наручио услугу проститутке.

Када је девојка дошла у његову хотелску собу, одмах ју је салетео питањима:

– Ово радиш због новца, зар не? Код тебе емоције не играју никакву улогу? Претвараш се да уживаш док си са којекаквим будалама, јесам ли у праву? Хвалиш љубавне способности људи који су те ангажовали, а у себи знаш да су никакви. Шта кажеш, имам ли право? – Чугуровић је постављао питања. – Неки клијенти ти се гаде, али пристајеш да проводиш време с њима јер мислиш на новац који ће ти дати и за који ћеш моћи да платиш стан, да једеш, да купиш крпице, да негде отпутујеш на одмор... Код тебе су се изгубила осећања, и све радиш механички. Да ли је тако? – ређао је Чугуровић констатације и питања. – У партнерима не видиш људска бића, већ банкомате из којих треба извући што више новца. Јесам ли то тачно рекао? Људе си скоро и престала да волиш и само настојиш да их искористиш мало више, него они тебе. Да ли је тако? – питао је на крају.

– Тако је – одговорила је девојка.

– Е, видиш, онда смо ми исти!

Даниела Шашић

СОБА ПУНА РАЗМИШЉАЊА

Намештај у мојој соби је доста пропао. Кревет само што се не распадне, ормар подлеже гравитацији а писаћи сто је толико измучен да ме чуди како стоји. Полицу за књиге више немам. Од ње су остале свега три даске које насумице премештам, онако... по потреби. Само је столица колико-толико у пристојном стању. Али и она трпи доста оптерећења. Завесе не померам већ неко време, јер и сувише су тешке од силне прашине. Немам времена да чистим. Превише сам заузет размишљањем.

ЗАКЛОПАТИЦА

Жераве жарких зрака звјездана, жаре згариште дана жаром клонућа. Заклопатица бисер у шкољци шкоја скрита онкрај огрнута разријеђеним грањем небитка. Глазбалима обзорја гуде глади галеба.

На пробраноме смарагду Јадрана, реп ласте Ластова, палацаји гмаза свјетлуцаве огњен-змије пјешчана спруда, урања у бескрај водене плавети, за собом у налету валова не поравнава траг у вали развалине.

Небодеринама се ћуте неутажене среће. Потамнуће чемпреса с оне стране руба дана. Повратак ноћи.

Заклопатица, оток Ластово.

ЋОРКАН

Док сам шетао вишеградском ћупријом и у себи одбројавао кораке, мисли ми одлуташе у далеку прошлост.

Дивио сам се градитељима ове монументалне грађевине. Мисли ми прекидоше ријечи човјека који је шпацирао испред мене. Личио ми је на Ћоркана из Андрићевог романа, каквог сам га ја замишљао.

„Данас нема вајде, нема туриста”, гунђао је.

Разумио сам његове ријечи и поруку.

Закључак је био једноставан.

У сваком времену ћуприја има Ћоркана.

О ТОМЕ ДА И НЕ ГОВОРИМО

Цакум, пакум, локум!... Буди фит, купи пицу Хит!... Стоп шизофренији!... И мирис и укус!... Млако уз Синалко!... Задовољство у Леном!... Кондом нема алтернативу!... Билборди! Билборди! Билборди!... Где год оком – билборди! Штрче са свих страна; стрељају, провоцирају, узнемиравају... Неретко и вређају интелигенцију.

Један ми, међутим, западе за око. Нимало случајно. Онај одакле нам се церила реклама за пасту за зубе епохалних својстава, за коју, узгред буди речено, никад нисам чуо а хит је у свету, ево је сад коначно и на нашем тржишту. Само смо на њу чекали! Дакако. Преко рекламе, свом дужином пружио се графит, видљив и из авиона. Писало је: *ЉУБАВ ЈЕ НАЈЛЕПШЕ ГОДИШЊЕ ДОБА!*

Неко је имао петљу, да не кажем и храбрости и дрскости. Свака част, мајсторе, ко год да си! Лепо речено, нема шта. Ако је *Амор* загосподарио твојим бићем, ако ти лептирићи ђускају у стомаку певајући најлепше арије, важно ли је какво је време напољу? Много, зар не? И којом си пастом орибао зубиће, о томе да и не говоримо.

СЛИКА

По једној причи са севера Баната наставник ликовне културе, учећи децу у Радојеву, старој Кларији, свакоме дарује цртеж или слику; поклон којем се не гледа у очи. Захвалан што ће чувати, док не избледе, међу одбаченим књигама, под прашином, међу рамовима, на зидовима. Одакле сâм поклон гледа у очи. Беше се већ уморио од помисли да је то што чини узалуд. Троши и расипа. Али, једног дана, неко дете црне косе, крупних, сјајних очију рече да га је поздравио његов отац. „Ми немамо телевизор. Струју су нам давно искључили, па чим смркне, упалимо свећу. Тако је синоћ пламен свеће обасјао Ваш цртеж на прозору без завеса. Дуго смо гледали коње који јуре њивама. Крошње багрема, сенке и ваздух који трепери.

„Баш лепо црта твој наставник. Захвали се и кажи да сам га ја поздравио“, рекао је мој отац и дунуо у пламен. „Доста је горело. Сутра ћемо опет гледати!“

АУТОРИ

Авдовић Р. Сенад, пише кратке приче.

Алексић Жарко, пише кратке приче; живи у Књажевцу.

Антић Мирјана (1947, Крагујевац), правник; пише кратке приче, песме и афоризме; објавила књиге кратких прича: „Чезња” (2004), „Пут у Хелсинки” (2005), „Лондонске магле” (2007), и књигу песама за децу „Срећна породица” (2006); сарађује са часописима; награђивана; живи у Јагодини.

Бабић Ладислав (1950, Чаковец), пише кратке приче, поезију, афоризме; објавио две збирке песама „Пјесме (за ишчезле кријеснице)” (2010) и „Одлазак” (2012); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Чаковцу.

Бановић Тијана (1986, Крушевац), апсолвент српске књижевности и језика; пише кратке приче, есеје и прозу; живи у Београду.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Божичковић Радуловић Данијела (1968, Вршац), дипломирани педагог; пише кратке приче; објавила књигу „Звездане приче” (2009) и роман „Имате ли чудне снове” (2010); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Петровцу на Млави.

Босилковска Маја Стела (1962, Земун), дипломирани филолог (енглески језик и књижевност); пише поезију, приче, монодраме и драме на српском, македонском и енглеском језику; објавила је књиге поезије „Парче тајна” (2005) и „Хартиени гулаби” (2006) на македонском и енглеском и роман „Јаков по одинаесетте Јакови” (2007) на македонском; сарађује са часописима; награђивана; живи у Битољу.

Браловић Љиљана, пише кратке приче, поезију, драме за децу, сатире и монодраме; објавила седам књига; награђивана; живи у Прањанима.

Бребрић Зденка Мија, магистар педагогије, пише кратке приче и лирску прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима прича; објавила је збирку кратких прича „Госпа на мурви – говорења Луце, питарице” (2011); награђивана; живи у Бјеловару.

Брукнер Бојан (1979), пише кратке приче; објавио роман „Хашиш клуб” (2011); сарађује са часописима.

Букарић Енсар (1968), дипломирани инжењер машинства; сарађује са часописима; заступљен у зборницима прича; живи у Горњем Вакуфу.

Вемић Сузана (1971, Иланца), дипломирани психолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи и ради у Вршцу.

Вигњевевић Драгана (1981), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; живи у Ослу.

Видосављевић Миљана (1992, Панчево), студент; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Панчеву.

Влатковић Гордана, пише кратке приче.

Вујовић Марија (1940, Книн), професор књижевно-сти; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бечеју.

Вукмир Морана (1994), ученица; пише кратке приче и песме; објавила збирку песама „Огледала”; награђивана, живи у БиХ.

Вуков Мила (1946, Шабач), специјалиста неуропсихијатар; пише кратке приче; објавила романи „Сневање” (2007) и „А онда су пепељуги легле паре на рачун” (2009); сарађује са часописима; живи у Београду.

Вуксановић Лидија (1989, Јагодина); пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јагодини.

Вукушић Лука (1981, Ријека), класични филолог, архивист; пише кратке приче; живи у Загребу.

Вушовић Марковић Ана (1984, Београд), дипломирани антрополог и етнолог, новинар; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Гачић Илић Милица (1966, Ваљево), пише кратке приче, поезију, прозу, есеје, књижевну критику, хаику; објавила књиге поезије: „Пред огледалом” (1993), „Поетски прелази” (1996), „Долином илузија” (2005), „Глас” (2007), „Забрањена радост” (2009); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи и ради у Ваљеву.

Гломазић Милица (1992, Никшић), студент Електротехничког факултета; пише кратке приче; живи у Никшићу.

Голднер Бранислав (1936, Шабач), доктор медицинских наука; објавио романи „Чешљеви за маглу” (2005), „Висабабе” (2008), „Опсидијан ” (2008), „Приче из докторске

торбе” (2009), „Кад су зоре освитале црвено” (2011), „Треће-позивци” (2012) и збирке приповедака „Голубије село” (2007), „Добро јутро” (2010), „Приче животног тренутка” (2010), „Непредвидиви сусрети” (2011), „Плава сова” (2012); сарађује са часописима; награђиван; живи у Београду.

Грујић Александар, пише кратке приче.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће” (1987), „Свет не може пропасти без нас” (1996), „Пут до пакла” (2001) и „Страдање у циклусима“ (2007), збирка кратких прича „ИНверзије” (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника сатиричних прича; сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски, италијански и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна”; живи у Београду.

Деспотовић Петар (1942, Београд), пензионер; пише кратке приче; објавио роман „Партија канасте”; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Динић Тамара (1978, Ниш), дипломирани филолог; пише кратке приче; заступљена у зборницима.

Дмитровић Милица Мима (Чачак), пише кратке приче и поезију; објавила књиге поезије: „Жеља, кише и клацкалице”, „На странпутици душе”, „Мима III”, „Бих ли то снена”, „Нова ћутања”, „Чуло љубави”, књигу кратких прича „Амајлија” и два романа – „Тео” и „Мер”; члан Удружења књижевника Србије; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Чачку.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаиква „Заструпљена река”

(2000); уређивао часопис „Хаику момент“; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Вигњевих Драгана (1981), преводилац за кинески језик; пише кратке приче; живи у Ослу.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак) дипломирани технолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости“; сарађује са часописима; награђивана; живи и ради у Бањалуци.

Драгољевић Ведрана (1972), преводилац; пише кратке приче; живи у Сарајеву.

Дрекић Далибор (1975, Вировитица); пише кратке приче, поезију, прозу, афоризме, епиграме, анаграме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван; живи у Београду.

Дугачки Станислав (1980, Земун), економиста; пише кратке приче и романе; објављене књиге „Гусарево чоше“ (2011) и „Ја код краља“ (2012); живи у Сурдуку.

Дукић Јулија (1983, Зрењанин), пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Ђекић Ведрана (1979, Сарајево), економиста; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву.

Ђорђевић Душан (1955, Врање), новинар; објављене књиге: „Драме“ (драме, 1999), „Кила до колена“ (афоризми, 2003), „Школа за патриоте“ (роман, 2004), „Поштена курва“ (афоризми, 2006), „Сточни вагон“ (роман, 2008), „Магарећи ујед“ (афоризми, 2009), „Да пукнеш“ (афоризми, 2011, у коауторству), „Жива у гроб несам могла“ (новела, 2011); живи у Врању.

Ђуза Живко (1953, Подрашница), пише кратке приче и афоризме; објавио збирке афоризама „Прогнозе из воде” (2008), „Истрага је у току” (2010), „Буква ливадарка” (2011) и „Шта су писцу хтели да кажу” (2012).

Ђурђевић Драгомир (1953, Метлић), пензионер; пише кратке приче, поезију, прозу, хумор и сатиру; награђиван; живи у Шабцу.

Елез Ранка (1961, Вареш), професор књижевности; пише кратке приче; живи у Херцег Новом.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама „Задужбине”, „Перивој љувезни (Врт љубави)” и „Пијана времена”, као и заједничку књигу „На путу бескраја”; заступљен у зборницима и антологијама; живи у Нишу.

Еркер Анита (1990), студент журналистике; пише кратке приче; живи у Београду.

Живановић Маријана (1973, Београд), дипломирала на факултету безбедности; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Живковић Љиљана (1978, Грац), магистар немачког језика; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...” (2009) и „Ако је веровати Артемију” (2011); заступљена у више од 20 антологија на немачком и српском језику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи у Београду.

Зарић Мирјана (1985, Земун), апсолвент на филолошком факултету; пише кратке приче, прозу и приповетке; награђивана; живи у Јакову.

Ивановић Јосип (1978, Томиславград), пише кратке приче; заступљен у зборницима; награђиван.

Јанковић Слободан (1935, Врбљани), лекар; пише кратке приче, романе, афоризме, приповетке, хумореске; об-

јавио четрнаест романа за одрасле и седам за децу („Мјесечина над Врбљанима”, „Доподне”, „Портрет једне Анђеле”, „Болнички човјек”, „Миландор”, „Избјеглице из Канаде”...), петнаест збирки афоризама („Мисаони рестлови”, „Слатко од коприва”, „Заобилазно до себе”, „Чачкаоница”, „Са Кочићем и Топићем”, „Дјечији афоризми”, „Експлозија мисли”...); живи у Бањалуци.

Јевтић Драгић, пише кратке приче; објавио књиге „Срећа и бол” и „У времену”; заступљен у зборницима; награђиван; живи у селу Водице.

Јелић Жељко Кремански (1974, Стразбург), академски сликар, магистар графике; пише кратке приче, поезију, есеје; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Крмни.

Јовановић Мирко (1985, Бијело Поље), апсолвент српског језика и књижевности; пише кратке приче, приповетке, прозне и поетске текстове; награђиван; живи у Старој Пазови.

Јовичић Душица, пише кратке приче.

Јозић Светолик, пише кратке приче.

Касалица Никола (1985, Никшић), мастер филолог-англиста; пише кратке приче; живи у Никшићу.

Кирћански Жељко (1965, Зрењанин), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Зрењанину.

Кљаић Јагода (1950, Глина), дипломирани политиколог; пише кратке приче, есеје и поезију; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Глини.

Кљајић Горан (1955) пише афоризме и кратке приче; оснивач сатиричника „Носорог”; објавио десетак књига; приредио више зборника сатире; живи у Бањалуци.

Кнежевић Милица (1979, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и прозу; заступљена у зборницима; живи у Обреновцу.

Ковљанин Стефан (1988, Београд), студент докторских студија филолошког факултета; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Крстић Љ. Жељко, пише кратке приче.

Крстић Зоран (1963, Загреб), возач; пише кратке приче, песме и драме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Крапинским Топлицама.

Лазаревић Миодраг Мио (1954, Пожаревац), васпитач; пише кратке приче, афоризме, хумор, сатиру, прозу, поезију и драмске текстове; објавио је десет књига афоризама и кратких прича, неке од њих су „Биће боље и друге приче” (афоризми), „Лумперајка од пролетаријата” (приче), „Сјај у глави” (афоризми), „Приче из торбе од скаја” (кратке приче), „Назад у боље сутра” (афоризми); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи и ради у Пожаревцу.

Лалић Ана (1992, Сарајево), студент; пише кратке приче; живи у Сарајеву.

Лаудановић Весна (1957, Београд), дипломирани економиста; пише приче; заступљена у зборницима; живи у Крагујевцу.

Лекић Никола (1989, Београд), студент филозофског факултета; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Сомбору.

Лукић Ивана (1997), психолог; пише кратке приче; коаутор је књиге „Одељенски старешина” (2007); живи у Београду.

Лукић Сања (1977, Приједор) дипломирани правник; објавила је књиге поезије „Између среће и очаја“ (2002),

„Обронци сјећања“ (2003) и Сан анђела“ (2012); коаутор је књиге „Мостови“ (2004); пише на српском, енглеском и немачком језику; живи у Лондону.

Мали Славко (1957, Пећ), пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Прокупљу.

Мандић М. Зоран (1950, Владичин Хан), дипломирани правник; пише кратке приче, песме, књижевне критике; објављене књиге песама: „Кораци сумње“ (1971), „Путник и његова невоља“ (1976), „Опекотина“ (1980), „Упутство за опстанак“ (1982), „Каринска тројства“ (1987), „Читаоница“ (1989), „Нишан“ (1990), „Крај сезоне“ (1991), „Бизарна математика“ (1991), „Цитати“ (1992), „Радови на путу“ (1993), „Наспрам чуда“ (1994), „Крај сезоне и друге песме“ (1995), „Цитати и друге песме“ (изабране песме, 1996), „Нисам никада написао песму коју сам могао да напишем“ (1997), „Апатин и песме од пре“ (1998), „Усклине, прозора“ (2000), „Нестварни штафелај“ (2005), и „Мали (п)огледи“ (2006); књигу микро-есеја „Мали наслови“ (2003, 2008); објављени су му избори из поезије на италијанском, „Господово писмо“ (1994) и на македонском, „Не бринем за наду“ (2004); заступљен у великом броју антологија и прегледа српске поезије у земљи и иностранству; награђиван; сарађује са часописима; члан је АICPIL-а – Европског удружења књижевних критичара са седиштем у Паризу; живи у Апатину.

Марковић Дарија, пише кратке приче; живи у Бањалуци.

Марковић Наташа, апсолвент на катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима; пише кратке приче и песме; награђивана; живи у Новом Саду.

Марковић Оливера (1975, Крагујевац), електротехничар; пише кратке приче, поезију и прозу; заступљена у зборницима; награђивана; живи и ради у Крагујевцу.

Матовић Јован (1985, Београд), пише кратке приче, поезију и прозу; објавио збирке поезије „Између светова” и „Суицидни бицикл” као и збирку кратке прозе „Shit overdose”; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; награђиван.

Мијајловић Душан Адски, пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику, сатиру, књижевне приказе; објавио збирке песама „Несаницом до истине” и „Једино признајем своје распеће”, збирке прича „Калигула на кестеновом листу”, „Трошење сна” и „Трошење страха”, збирку хаику поезије „Крчаг за росу”, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама; награђиван; живи у Нишу.

Милић Светлана (1950, Београд), пише кратке приче, поезију и прозу; објављене књиге: „На сатканом крилу” (2003), „Шарена вртешка” (2007) и „Поноћне јавке” (2009); сарађује са часописима; живи у Београду.

Миловановић Стамен, пише кратке приче; живи у Нишу.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књигу љубавне поезије „Постојбина срца” (2007); заступљена у зборницима; превођена на енглески, француски, бугарски и пољски; живи у Смедеревској Паланци.

Милутиновић Тања (Београд), дипломирани филолог (српска књижевност и језик); пише кратке приче, песме и есеје; објавила збирку песама „Шетња по собама”; сарађује са часописима; заступљена у зборницима прича; награђивана.

Мирић Татјана (1967, Шабац), професор француског језика и књижевности; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Шапцу.

Михаљчишин Андреј (1964, Добој), пише кратке приче, прозу, поезију и хаику; објавио књиге кратких прича „Август” (1993) и „Позориште сенки” (2000) и књигу песама „Уробор” (2012); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Прњавору.

Мицић Милан (1961, Зрењанин), доктор историјских наука; објавио је осамнаест књига из историографије, историјске есејистике, документарне прозе, поезије; награђиван; превођен на румунски, мађарски и немачки; објављује у књижевној периодици; живи у Војводи Степи.

Наумовски Иван (1981, Београд), студент књижевности; живи у Београду.

Ненадић Вида (1964, Ужице), дипломирани агроном; пише на српском и енглеском; сарађује с многим часописима; заступљена у зборницима и антологијама; награђивана; објавила збирке песама „Прашина од заборава“ (2007), „У измаглици сећања“ (2007), „Копча (2009)”, „Ако сам само мисао – If I am just a thought” (2010) и роман „Zoo Called London“ (2008); превођена на бугарски, македонски и немачки; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Лондону.

Никачевић Јагода (1951, Шибеник), дипломирани технолог; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Београду.

Никвул Ана, професор српског језика; пише кратке приче, песме, романе; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана.

Николић Соња, пише кратке приче; живи у Зрењанину.

Нилсен Снежана (1971, Лозница), преводилац с енглеског језика; пише кратке приче; живи у Данској.

Николина Нина Остојић, пише кратке приче.

Охаши Драгица, пише приче и песме, заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

Пајовић Стефан (1989, Чачак), дипломирани филолог-англиста; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Чачку.

Папеш Раша (1947, Београд), доктор стоматологије; пише кратке приче и афоризме; заступљен је у више домаћих и страних антологија сатире; књиге афоризама „Маске ликују” и „Фундаментално дно“ и књига сатиричних прича „Кинеска креда“ (2007); живи у Крагујевцу.

Пауновић Радојка (1949, Заовине), пише поезију и кратке приче; заступљена у зборницима; награђивана.

Перић Александра (1974, Београд), пише кратке приче, песме и критичке осврте; живи у Београду.

Перић Сретен (1962, Дворска код Крупња), прецизни механичар, хемичар; пише кратке приче; живи у Лозници.

Перишић Тања (1982), професор разредне наставе; пише кратке приче; живи у Београду.

Петковић Велибор (1963, Тузла), психолог; пише приче; објавио књигу прича „Медвеђа самоуслуга” (2008); живи у Нишу.

Петковић Гроздана (1966, Грделица), лекар; пише кратке приче; објавила кратки роман „Сећања која не бледе” (2010) и збирку прича „Не волим зиму” (2011); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Петровић Марија, инжењер информатике; пише кратке приче; живи у Крагујевцу.

Петровић Славица (1981, Београд), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; живи у Јараку.

Печеновић Дејан (1971, Београд), дипломирани машински инжењер; пише кратке приче и афоризме; заступљен у више зборника кратких прича и афоризама; живи у Београду.

Плећевић Зоран (1959, Аранђеловац), пише кратке приче, сарађивао са часописима; заступљен у зборницима; живи у Аранђеловцу.

Попов Милетић Андреа, пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Поповић Марко (1975, Пирот), пише кратке приче; објавио две књиге кратких прича: „Кратке приче” (2007) и „Као и Минојци ми смо обични људи” (2010); заступљен у зборницима; живи у Врбасу.

Продановић Живко (1945, Загреб), прозу и поезију објављује у бројним часописима, новинама и зборницима у Аустралији, Хрватској, Индији, Јапану, Канади, Холандији, Немачкој, САД, Словенији, Србији, Црној Гори, Великој Британији и на Филипинима; романи „Тамара” (2000) и „Смрт у римским рушевинама” (2003), збирка приповедака „Мешуге – десет записа о жидовским судбинама” (2002), збирка научнофантастичних хаikuа „Роботи у рат” (2005), збирка песама „Пјесникови крајолици” (2007), збирка песама и хаikuа на словеначком „Ноја ро prstih” (2007), књига цртица из прошлости „107 загребачких прича” (2010); члан је Друштва хрватских писаца; живи у Загребу.

Пупек Невенка (1969, Загреб), пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Доњој Бистри.

Радовановић Бојана (1975, Београд), историчар; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Београду.

Радоњић Бранкица (1975, Прњавор), професор српске књижевности и језика; пише кратке приче и драмске текстове; живи у Прњавору.

Радосављевић Радоје (1961, Обреновац), новинар; објавио књиге: „Нешто сасвим лично“ (песме, 1994), „Мецена са златним штапом“ (песме, 1995), Привикавање на Јунга“ (песме, 1996), „Лавез за караваном“ (сатиричне песме, 1998), „Ђаволов реп“ (хумореске, 1999), „Провидна соба“ (кратке приче, 2001), „Упутство за савршен лет“ (изабране и нове песме, 2003), „Нестваран живот Николе Тесле“ (монодрама, 2005); „Гомила душа“ (кратке приче, 2009); члан је Удружења књижевника Србије; живи у Мислођину.

Радуловић Нена (1931, Тобут), пише кратке приче, песме, романе и радио драме; књиге песама: „Ивицом несна“ (1981), „Само за тебе“ (2001), „Још увек сањам“ (2003), „Кад ја порастем“ (1976), „Радоснице“ (2002), роман „Мушкарача“ (1985), књига прича „Невенчице“ (1998); сарађује са многим часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Смедеревској Паланци.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише поезију, прозу и сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина; збирке поезије: „Вилино коло“ (1995), „Четири мијене“ (1996), „Диоба ватре“ (1997), „Други круг ватре“ (1998), „Мјесец у крилу“ (2000), „Иза бране“ (2001) и „Око пјесме“ (2010); „Неко доба“, „Бехар у змијарнику“ (2009); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; поезија му је превођена на енглески, немачки и бугарски језик, а хаику и на још десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи у Пљељима.

Рашић Зурра Мислава (1988, Сплит), магистар културологије; пише кратке приче, прозу и теоријске радове; живи у Сплиту.

Рецић Садуша, пише кратке приче.

Ристић Милош (1984, Крушевац), дипломирани филолог (српска књижевност и језик); пише кратке приче, песме, афоризме, приповетке и есеје; награђиван; живи у Крушевцу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче и поезију; објавила је следеће књиге поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; члан је Удружења књижевника Србије.

Родић Вук (1958, Месићи), студирао на Пољопривредном факултету и Вишој поморској школи; књиге песама: „Времплов” (1987), „Сфумато” (2007), „Glissando” (2008), „Нонсенс” (2011); живи у Сарајеву.

Селаковић Бранка (1985), дипломирани филозоф; пише кратке приче, романе, есеје и песме; објавила романе „Нарциси бојени црно” (2006), „Капија” (2009) и „Љута сам” (2011); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на енглески, шпански, индонежански, италијански, норвешки, руски и македонски; награђивана.

Симић Владимир (1975, Београд), дипломирани филолог (српски језик и књижевност); пише кратке приче и песме; збирка поезије „Понорнице”; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Обреновцу.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), доктор кинезиологије, проф. психологије; кратке приче, песме, есеје и драме објављивао у часописима за културу и књижевност; објавио књиге „Над провалијом” (1991), „Преокрет” (1993) и „Круковање и каменовање” (1994), „Још један пут” (2008), „Лик из другог филма” (2009); циклус кратке прозе „Калеидоскопске приче о љубави и животу” објављене су и у склопу антологије „Све приче – приче непознатих аутора” (2003); награђиван; живи у Загребу.

Скопљаковић Белма, пише кратке приче.

Славнић Радослав (1985, Сремска Митровица), апсолвент је Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду; пише кратке приче; објавио збирку кратких прича „Светлост на крају улице” и роман „Немезис” (2011); сарађује са часописима; живи у Руми.

Соковић Срђан (1971, Пљевља), машински техничар; пише кратке приче и песме.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књигу драме: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу и-мејл арта „Мала ноћна пошта” (2009); аутор је ЦД-РОМ-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко педесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; члан Удружења књижевника Србије; награђиван; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Ластва, Требиње), дипломирани правник; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001), „Записи на кожи” (2004), „Упадице“ (2007) и „Смешна збиља“ (2010, 2011); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; живи у Београду.

Стаменковић Софијана (1965, Београд), преводилац; пише кратке приче; објавила књигу „Кад је свет био другачији”; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Београду.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учини́ла си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање уназад“, „Узвишено почивају музе“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Станојевић Петар (1984, Пожаревац), апсолвент на технолошко-металуршком факултету; пише кратке приче; живи у Београду.

Стевановић Срђан (1974, Врање), професор енглеског језика; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Врању.

Стојанов Будимка (1939, Кикинда), збирке песама: „Сагорели трагови“ (1988), „Кад те нема“ (1989), „На ломачи живота“ (1989), „Опседнута доласком таме“ (1994); превођена на двадесетак језика; добитник бројних награда; живи у Београду.

Столић Даница, доктор филолошких наука; књиге: „Осврти“ (2007), „Култура говора“ (2008), „Стваралаштво Пере Стефановића“ (2008); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Београду.

Талић Јасмила (1989, Бања Лука), дипломирани психолог; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву.

Теодор Стефан (Ковачевић Новак) (1961, Колашин), пише кратке приче, романе, приповетке и сценарија; живи у Никшићу.

Теофиловић Витомир (1943, Врчин код Београда), дипломирани филолог; књиге афоризама „Доле црни петак”,

„Примери оптимизма”, „Државни циркус”, „Срби и остатак света“ и „Орвел неће проћи“, збирка песама „Сунце изнутра” и књига есеја „Хиперборејци на Суматри”; приредио је панорамау „Враг и шала. Пола столећа српског афоризма” и антологију сатиричног афоризма „Случајни узорак”; превођен на више језика; живи у Београду.

Тимотијевић Бранка Бранкица, пише кратке приче и поезију; живи у Смедеревској Паланци.

Томановић Lancrat Катарина (1976, Београд), дипломирани дефектолог; пише кратке приче и књижевну критику; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Томић Душица (1974), пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Тофчевић Дејан (1971, Ужице), контролор летења; пише афоризме, кратке приче и песме; објавио збирке афоризама „Црно на бело” (2002) и „Предсказање прошлости – Приручник за пливање долином суза” (2009); коаутор антологије црногорског афоризма „Ријетке честице” (2006); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; афоризми су му превођени на енглески, бугарски, македонски и фински; награђиван; живи у Подгорици.

Трајковић Елизабета (1963, Београд), технички продуцент; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Тренчева Наница (1969, Кавадарци), магистар економије из области европских студија; пише кратке приче, сатиру, поезију и поеме; Објавила књиге: „Путовања у себи” (2006), „Пецкаве искре” (2006), „Изложена у 100 мотивима” (2009); превођена на бугарски и српски језик; заступљена у зборницима; добитних бројних награда; живи у Кавадарцима.

Ћосић Владан (1962, Шабац), пише кратке приче, прозу, поезију и романе; књиге поезије: „Кловну који лута”,

„Кретање ствари” и „Дрина”; књиге кратке прозе: „Читаћка књига”, „Приче са камичка”, „Јаков Хрубеш” и краћи роман „Свитац”; живи у Шапцу.

Угринић М. Саша (1971, Смедеревска Паланка), дипломирани машински инжењер; пише кратке приче и песме; награђиван; живи у Великој Плани.

Удовић Татјана (1983), пише романе, приче, бајке, песме, цртице; објављени романи: „Триесдуја“ (2007) и „Лу-дило“ (2008); бајке: „Плавобради чаробњак (2009), „Вјеркина пекара“ (2009) и „Рожица ва колорех маврице“ (2010); члан је Хрватског књижевног друштва, Матице Хрватске и Чакавске катедре; живи у Вишкову (Хрватска).

Феђвер Зденка (1950, Вуковар), економиста и стручњак за односе с јавношћу; пише песме, приче и есеје; објавила књиге песама: „У двадесетпетом часу” (1983), „Одузето време” (1989), „Време одузето” (1989) „Одроз” (2001), и збирке кратких прича „Пуфнице и јежеви” (2006) и „Ех” (2010); сарађује с многим часописима; заступљена је у зборницима и антологијама; песме су преводјене на мађарски, албански, турски, бугарски и македонски језик; члан је Удружења књижевника Војводине; живи у Сомбору.

Ферхатбеговић Хонић Цеилана (1974, Сарајево), дипломирани економиста, радио-новинар и спортиста; пише кратке приче и афоризме; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву и Малмеу.

Филиповић Иван (1987), архитекта; пише кратке приче; живи у Београду.

Франчич Фрањо, пише кратке приче; живи у Сечовљу (Истра, Словенија).

Халиловић Ајдина (1995, Сарајево), ученица; пише кратке приче; награђивана; живи у Сарајеву.

Хонић Сенад (1962), дипломирани економиста, кошаркаш; пише афоризме и кратке приче; заступљен у зборницима прича и афоризама; добитник неколико награда за афоризам и карикатуру; живи у Малмеу.

Џвијић Павле Пајо (1950, Бакић), пензионер; објавио књиге „Импулс жељан засјати” и „У вртлогу живота” (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

Џенић Жаклина, пише кратке приче; живи у Врању.

Џупаћ Оливера Оља (1950, Лесковац), дипломирани дефектолог; пише кратке приче, поезију, прозу, драмске текстове и играке за децу; објавила је три збирке поезије за децу: „Венчић од маслачка”, „Свици у цеповима” и „Сврби ме сурла”, збирка лирике „Побуна душе” и збирка прича и новела „Игра скривалице”; сарађује са бројним часописима; награђивана; живи у Чачку.

Чавић Јадранка, дипломирани филолог; пише кратке приче, поезију, драмске минијатуре, сатиру, приповетке, новеле и драме; објавила књиге: „Одбрана снова” (проза) и „Млечни пут” (поезија); сарађује са часописима; живи и ради у Прагу.

Чотрић Александар (1966, Лозница), дипломирани правник; пише афоризме, песме и сатиричне приче; објављене књиге афоризама: „Даћемо ми вама демократију” (1993), „Пета колона” (1997), „Недозвољене мисли” (2000), „Кратки резови” (2004), „Афоризми” (2007), „Изабрани афоризми” (2007), „Брзи резови” (2007), „Гола истина” (2008), „Афоризми” (2008), „Пострежимске мисли” (2008), „Дејча посла” (2010), „Својеглава књига” (2010), „Црна књига” (2011), „Афоризми за децу” (2011), „Померање памети” (2012); коаутор је књига са мр Радованом Калабићем „Споменица Дражи” (1995 и 1997) и Миленом Поповић „Сабрани у расејању” (2002); године 2012. објавио је публицистичку књигу „У част витеза српске емиграције”; књиге хумористичко-сатиричних

прича: „Обележене приче“ (2006), „Приче пред буђење“ (2007), „Причињавање“ (2011); објавио је књиге анегдота „Тако је говорио Вук“ (2007), „Вукова азбука“ (2011); антологије и зборници: „Раздељак“ (2012) „Дриблинг духа“, (2012); афоризми, приче и песме превођени су на енглески, пољски, немачки, француски, словеначки, мађарски, румунски, шпански, македонски, руски, албански, словачки, чешки, шведски, бугарски, русински, италијански, белоруски, португалски, каталонски и арапски језик; заступљен у бројним зборницима; сарађује са бројним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Шашић Даниела (1986), дипломирала на факултету политичких наука; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима; живи у Старој Пазови.

Шимић Тонин Никола (1962, Црквице, Зеница), објављене књиге: „Рукама зауставити вјетар“ (песме), „Краљевина у капи росе“ (песме за децу), „Селице и станарице“ (сликовница), „Било је то једном све због кише“ (песме), „Краљ Звонимир“ (поема), „Небеска дрва“ (кратка проза), „Посудионица снова“ (песме), „Натјечај за нај“ (игроказ); награђиван; живи у Книну, Ластову, Задру, Драгама и другде.

Шимшић Петроније Перо, пише кратке приче; живи у Вишеграду.

Шкиљевић Зоран (1962, Београд), трговац; пише кратке приче и прозу; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Милорад Шуковић (1961, Српска Црња), професор математике; пише кратке приче и романе; сарађује са часописима; објавио збирку кратких прича „Поклон за Марију” и роман „Фудбал, пуњене паприке и још понешто”; живи и ради у Аранђеловцу.

О МАЛИМ И ВЕЛИКИМ СТВАРИМА :
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА ХІ КОНКУРСА
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

(Приредио Ђорђе Оташевић)

1. издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Милан Бештић
<i>Технички уредник</i>	Горан Оташевић
<i>Коректура</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Скрипта интернационал”, Београд
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-290-2

Београд, 2012

www.alma.rs
www.alma.co.rs
almabg@orion.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

О малим и великим стварима : Најлепша остварења са XI конкурса за најкраћу кратку причу (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2012 (Београд : Скрипта интернационал). – 217 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 138)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 195–216.

ISBN 978-86-7974-290-2

COBISS.SR-ID 193904140